МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
ІІ курсу, групи ОМФЗ-23-1 ,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

підпис здобувача вищої освіти — Нагорна О.В.

Науковий керівник

підпис — Савченко А.М., к.е.н., доцент

Гарант освітньо-професійної програми

підпис — Лісовий А.В., д.е.н., професор

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «28» 01 2025 № 2

Завідувач кафедри

підпис — Лісовий А.В., д.е.н., професор

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 19 28.01.2025 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 13.01.25 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (п

Результат захисту 72/141/С 13.01.25 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Лавренкова І.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії: _____ Лісовий А.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

_____ Савченко А.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

_____ Панасюк О.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	10		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	10		
3. Ставлення здобувача до виконуваної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозиційї зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	16		Деєв
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	36		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30			
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	36		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	72		Коф

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
72	C	4	13.02	Деєв Коф

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Д	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

ВСТУП

Фінансовий стан підприємств залежить від ефективно організованої системи управління розрахунків з покупцями та замовниками, бо її виникнення уникнути неможливо. Раціональна організація аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками сприяє збільшенню періоду оплати, що спричиняє збільшення кількості оборотного капіталу, а отже поліпшує фінансовий стан підприємства. Шляхом ефективного аудиту та аналізу розрахунків з покупцями продукції можна розширити обсяги її реалізації і тим самим збільшити доходи і прибутки від основної діяльності.

Питання щодо аналізу, аудиту та вдосконалення управління розрахунками з покупцями та замовниками підприємства досліджували у своїх працях ряд таких науковців: Бондарчук Л.В. [15], Власюк Г.В. [8], Венгерук Н.П. [2], Гудзь О.Є. [7], Зінченко О.В. [12], тощо.

Метою написання кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретико-методичних та організаційних основ аудиту та аналізу розрахунків підприємства з покупцями і замовниками та надання пропозицій щодо їх удосконалення.

Для досягнення встановленої мети необхідно виконати такі завдання:

дослідження сутності, значення, класифікації розрахунків з покупцями та замовниками;

розгляд аспектів організації та методики аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками підприємства;

охарактеризувати економічні показники діяльності підприємства ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат»;

провести аналіз розрахунків з покупцями та замовниками на досліджуваному підприємстві;

вивчити аудит розрахунків з покупцями та замовниками підприємства ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат»;

запропонувати шляхи покращення аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками підприємтва.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є організація та методика проведення аудиту та аналізу розрахунків підприємства з покупцями та замовниками

Предметом дослідження є організаційно-методичні засади аудиту та аналізу розрахунків підприємства з покупцями та замовниками.

Базою дослідження є ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Методи дослідження аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками наукова абстракція, індукція та дедукція, групування, порівняння, аналіз синтез.

Джерелами інформації є роботи зарубіжних та вітчизняних науковців, нормативно-законодавчі документи України з бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, матеріали наукових конференцій, інтернет ресурси, фінансова звітність підприємства за 2021-2023 роки.

Наукова новизна полягає в удосконаленні методики аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками, що дозволяє виявити основні ризики дебіторської заборгованості, обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління заборгованістю, зокрема шляхом оптимізації кредитної політики підприємства та використання фінансових інструментів для зниження ризиків.

Практична значущість полягає, що методи аудиту допомагають більш точно виявляти можливі порушення у розрахунках, підвищувати рівень фінансової прозорості та відповідності облікової політики підприємства чинним нормативним вимогам.

Структура кваліфікаційної роботи дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

1.1. Економічна сутність розрахунків підприємства з покупцями та замовниками

Діяльність будь-якого підприємства супроводжується операціями з покупцями та замовниками за реалізовані товари, надані послуги та виконані роботи, що є невід'ємною складовою фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання. Для функціонування підприємства досить важливого значення має управління розрахунками з покупцями та замовниками та аналіз її стану. Значна її частка в загальній структурі оборотних активів знижує фінансову стійкість, ліквідність підприємства та підвищує ризик фінансових збитків.

Будь-які дебіторська заборгованість зменшує обсяг оборотних коштів підприємства, тому зменшення її розмірів сприяє зростанню його платоспроможності. У таких умовах особливо зростає роль детального аналізу дебіторської заборгованості, своєчасного її повернення та попередження виникнення безнадійних боргів, що є підґрунтям для прийняття ефективних управлінських рішень. Тобто, дебіторська заборгованість являє собою заборгованість перед підприємством із боку дебіторів, тобто її клієнтів, за товари або послуги, які були поставлені або надані, але ще не оплачені.

В цілому розрахунки впливають на формування основних і оборотних засобів, реалізацію виробленої продукції та надання послуг, з розрахунками з фінансовими органами і органами соціального забезпечення.

Передумовими «виникнення розрахункових операцій є відносини, що прямо не викликають розрахункові правовідносини, але створюють умови для їхнього

існування, де такими відносинами є вихідні товарні, у т. ч. кредитні відносини, договір банківського рахунка, операції з продажу валютної виручка тощо» [1, с. 50].

Підставою «виникнення розрахункових відносин є розрахункове зобов'язання, що визначає спосіб та форму розрахунків в господарських відносинах, виражену у такому розділі господарського договору, як «порядок розрахунків» [1, с. 50].

Таким чином, «розрахункові правовідносини - це врегульоване правом особливе коло суспільних відносин процедурного характеру, що дозволяють здійснити приймання+переда+ чу грошових коштів у різнорідних майнових зобов'язаннях» [1, с. 50].

Професор Венгерук Н.П. говорить, що «розрахунки виступають важливим інструментом регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також невід'ємним і необхідним елементом процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту» [2]. Зазначимо відмінність у різних підходах у визначенні поняття «розрахунків» у вітчизняній літературі показано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «розрахунки» у науковій літературі

Автор	Визначення
Іляш О.І.	розрахунки – «це грошові взаємовідносини, що виникають між організаціями по товарних і нетоварних операціях» [2].
Степаненко О.І.	розрахунки – «це система взаємовідносин між підприємствами і громадянами, заснована на грошовому погашенні вартості товарно-матеріальних цінностей, робіт, послуг» [3].
Яременко Л.М.	Під розрахунковими відносинами «розуміють зобов'язання покупця оплатити у встановлений термін вартість матеріальних цінностей, послуг і іншої заборгованості, після виконання постачальником своїх договірних зобов'язань чи право постачальника вимагати платіж від покупця за відвантажену йому продукцію чи зроблені послуги» [4].
Собчишин В.М.	розрахунки – «здійснення платежів по грошових зобов'язаннях» [5].
Глушко А.Д.	розрахунок – «1) сплата грошей за зобов'язанням; 2) документ, складений на основі розрахунку» [6].

Джерело: згруповано автором на основі джерел [2-6]

За даними таблиці 1.1 в науковій літературі переважає підхід до трактування поняття «розрахунки» як платежу. У літературі науковій є місце визначення даного поняття з точки зору відносин, системи відносин та зобов'язання.

В своїй роботі Гудзь О.Є. наголошу «трактування поняття розрахунки залежить від галузі права, зокрема з точки зору цивільного права, основою розрахунків виступає договір та волевиявлення сторін у цих відносинах, натомість фінансово-правовий аспект розрахунків полягає у широкому організаційно-правовому підході зі сторони позицій держави, а також уповноваженого на регулювання цих відносин Національного банку України, тобто договір виступає важливою, але все-таки лише однією зі складових частин, елементом економічних, господарських відносин обміну і грошового обігу, формою реалізації якого у господарських відносинах є розрахунки» [7].

Власюк Г.В. показує різні підходи до розуміння поняття «розрахунки», що свідчить про його неоднозначність: «1) будь-який спосіб припинення зобов’язань (як грошових, так і негрошових) між сторонами, в тому числі виконання зобов’язання в натурі та зарахування однорідних зустрічних (послідовних) вимог (широке значення терміну розрахунки); 2) грошові зобов’язання (обов’язки) сторін, платежі (вузьке значення терміну розрахунки), що нерідко обмежується сферою безготівкових розрахунків, які здійснюються суб’єктами господарювання через фінансово-кредитні установи» [8].

Цегельник Н.І. розглядає «грошові розрахунки, як частину грошового обороту та виділяє групу відносин, у яких рух грошей як у готівковій, так і у безготівковій формі не пов’язаний з платіжним обов’язком (тобто розрахунками), а саме: виготовлення, випуск в обіг, зберігання, перевезення, вилучення та інкасацію готівки, касові операції, заміна пошкоджених банкнот і монет, поштові перекази, безоплатне перерахування грошових коштів тощо» [10].

Розрахунки з покупцями та замовниками є важливим аспектом управління господарською діяльністю будь-якого підприємства. Основними завданнями

організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками є: забезпечення точної, повної та достовірної інформації про стан розрахунків; надання необхідної інформації користувачам бухгалтерської звітності; здійснення контролю за станом розрахунків, виконанням договірних зобов'язань та забезпечення своєчасних і правильних розрахунків з контрагентами. Основу розрахунків становлять відносини з покупцями, замовниками, постачальниками та підрядниками, які створюють систему (рис.1.1).

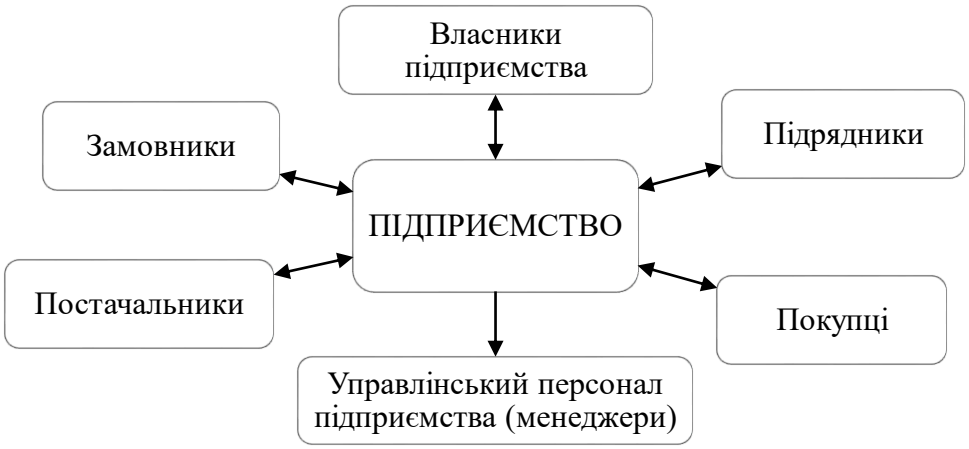

Рис. 1.1. Система відносин, яка утворює сутність взаєморозрахунків підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [5,7,9-10]

У ринкових умовах господарювання всі комерційні організації, залежно від укладених договорів з іншими юридичними та фізичними особами, вступають у грошово-розрахункові відносини за надані послуги, виконані роботи чи поставлені цінності. Організації, які зацікавлені у придбанні цих товарів, робіт або послуг та готові їх оплатити, називаються покупцями (або замовниками) [3].

Суб’єктами таких складних взаємовідносин виступають особи, які здійснюють придбання товарів або замовляють виконання робіт чи надання послуг. Розрахунки з дебіторами, зокрема в контексті обліку покупців і замовників, набувають десяти основних форм вираження, що визначаються різними аспектами реалізації: економічним, бухгалтерським, податковим, банківським та юридичним,

як показано на рисунку 1.2.

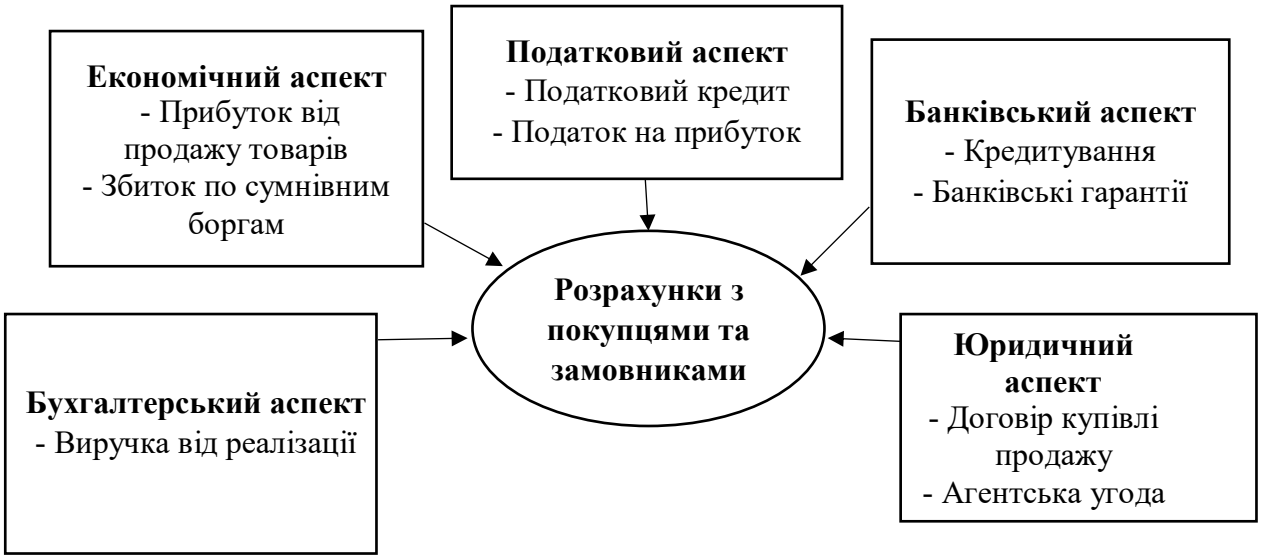

Рис. 1.2. Форми вираження розрахунків із покупцями та замовниками, їх характеристика

Джерело: сформовано автором на основі [9-10]

Ключовим аспектом дослідження цієї тематики є формування визначень понять "покупець" і "замовник" з подальшим встановленням спільних і відмінних рис цих понять. Науковці, ототожнюють ці поняття, вважаючи замовника покупцем, який, будучи юридичною особою, звернувся із заявою для замовлення певного виду чи обсягу продукції або отримання конкретної послуги від постачальника.

Водночас Шеверя Я.В. та Сливка Я.В. зосередили свою увагу не на самому суб’єкті розрахунків, тобто покупцеві чи замовникові, а на походженні їх розрахункових відносин і на характеристиці підприємств, які вступають у такі взаємовідносини [36].

На думку Л. В. Кручака, розбіжності у часі між моментом здійснення господарської операції та її реєстрацією створюють неточність у відображенні цього факту. Учений надає наступну характеристику цих понять:

«Покупець виступає суб'єктом договірних відносин, на котрого покладено зобов'язання здійснити купівлю конкретного активу (вже готової продукції) відповідно до стверджених умов визнаних, як письмовій так і усній формі угоди. Процес придбання може реалізовуватись за рахунок провадження оплат грошовими коштами так і в формі бартерної операції, що забезпечують здійснення обміну на інший актив» [37].

- «Замовник є суб'єктом договірних відносин в разі виконанні таких умов:

1. здійснення замовлення конкретного активу/послуги за певний період часу до моменту його виконання;

2. юридичного затвердження укладання договору на отримання замовлення саме у письмовій формі, що забезпечить провадження контролюючих заходів за виконанням замовлення відповідно до умов угоди та отримати повні права власності над результатом виконаного замовлення». Проведений аналіз дає дійти до висновку, що дослідники визначають поняття «замовник» значно ширшим в порівнянні з визначенням поняття «покупець» [37].

Аналіз законодавчої бази свідчить про відсутність єдиного чіткого визначення поняття «покупець». Придбання права власності на певний об'єкт зазвичай є результатом здійснення операцій із купівлі виробничих запасів. При цьому використання терміна «покупець» у контексті отримання послуг є доволі обмеженим.

Схожа ситуація спостерігається і щодо нормативно-правового визначення поняття «замовник». Відмінною характеристикою замовника є обов'язковість оформлення замовлення до моменту виготовлення продукції або виконання послуг для контрагента. Крім того, в окремих випадках замовник має право контролювати процес виконання замовлення протягом усього періоду його реалізації. [37].

Попри встановлену тотожність понять «покупець» та «замовник», між ними існує ряд характерних відмінностей, які становлять основу для поділу контрагентів на відповідні категорії. Ці відмінності представлені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Відмінності між поняттями «покупець» і «замовник»

Критерій	Покупець	Замовник
Юридичний статус суб'єкта	Фізична чи юридична особа	Фізична чи юридична особа
Сфера діяльності	Придбання готових товарів чи послуг	Замовлення виготовлення продукції або виконання послуг
Цикл провадження операції	Забезпечується етапами: отримання продукції, погашення заборгованості (оплатою або іншою формою погашення)	Забезпечується: замовлення, контроль за виконанням, отримання результатів замовлення, погашення заборгованості
Момент виникнення зобов'язань	Після укладання договору купівлі-продажу	До початку виконання замовлення
Особливості визначення витрат в процесі здійснення операцій	Витрати визначаються відповідно до вимог НП(С)БО 16 «Витрати»	Витрати в основному обмежуються кошторисом, хоча можлива наявність і додаткових супровідних витрат
Право контролю процесу	Відсутнє	Є можливість контролю виконання замовлення
Специфіка визначення доходів за операцією	Визначається в момент реалізації об'єкта операції	Визначатися при кожному етапі реалізації виконання замовлення

Джерело: сформовано автором на основі [21,27,29]

Ця класифікація дозволяє чітко розмежувати ролі контрагентів у господарських відносинах, враховуючи особливості їхніх зобов'язань і прав.

Проведений аналіз нормативної документації та особливостей категоріального апарату дозволив зробити такі висновки:

Покупці – це юридичні або фізичні особи, які вступають у договірні відносини, зобов'язуючись діяти відповідно до умов усно чи письмово укладеного договору в процесі купівлі продукції [21]. Ця продукція може бути як виготовлена власними потужностями підприємства-продавця, так і попередньо придбана ним у третьої сторони для подальшої реалізації.

Замовники – це суб'єкти договірних відносин, які оформлюють замовлення на виготовлення певного складу та обсягу продукції, надання послуг чи виконання

робіт [21]. Замовники отримують право контролювати процес виконання замовлення на всіх його етапах, а після закінчення строку договору стають повноправними власниками об'єкта замовлення.

Взаємовідносини між контрагентами регламентуються умовами документально оформленого, підписаного та завіреного договору (угоди чи контракту). Цей договір є ключовим документом, який письмово фіксує права та обов'язки кожної зі сторін і слугує підставою для виникнення взаємних зобов'язань [36]. Підставою для проведення розрахунків між покупцями та замовниками є їхній намір укласти комерційну угоду. У результаті постачальник (підрядник) зобов'язується поставити товар, виконати роботи чи надати послуги, а покупець або замовник – здійснити оплату за умовами договору. Договір набуває чинності з моменту його підписання, містить обов'язкові реквізити, умови та розділи відповідно до чинного законодавства.

Наукові дослідження щодо сутності поняття «дебіторська заборгованість» відображено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Визначення «дебіторської заборгованості» науковцями

Науковець	Визначення поняття
Некрасенко Л. А.	дебіторська заборгованість – «вимоги щодо оплати, боргові вимоги - еквівалент боргу особи, на яку покладається виконання обов'язку» [11].
Зінченко О. В.	дебіторська заборгованість – «кошти у розрахунках» [12].
Кривоконь О. С	дебіторська заборгованість – «борг одного суб'єкта іншому» [13].
Кручак Л. В.	Дебіторська заборгованість – «це сума боргів, які винні підприємству юридичні або фізичні особи та які виникли у результаті господарських взаємовідносин з ними» [14].
Бондарчук Л. В.	Дебіторська заборгованість – «права на повернення боргу» [15].

Джерело: згруповано автором на основі джерел [11-15]

Отже, дебіторська заборгованість - сума заборгованості перед компанією та фізичною особою. Дебіторська заборгованість може бути отримана в результаті минулих операцій, які будуть погашені пізніше, оскільки контракт повністю неповний.

Є чимало принципів обліку розрахунків з покупцями і замовникам, якими підприємство повинно користуватися в ході розрахунків з покупцями і замовниками (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Принципи розрахунків з покупцями і замовниками

Назва принципу	Вид дебіторської заборгованості
Нарахування	операції та події визнаються тоді, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або виплачуються грошові кошти або їхні еквіваленти), а відображають їх в облікових реєстрах та у фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться
Відповідності	у звітному періоді відображаються тільки ті витрати, які призвели до доходів звітного періоду, тобто доходам звітного періоду повинні відповідати витрати звітного періоду
Обачності	вимагає уникати недооцінки зобов'язань та витрат, а також переоцінки активів і доходів
Постійності або послідовності	передбачає, що якщо підприємство обрало один якийсь метод обліку, то воно повинно застосовувати його постійно

Джерело:сформовано автором

Тобто ці принципи регламентують на підприємстві кількість і якість інформації про дану дебіторську заборгованість, що повинна міститися у фінансовій звітності в інтересах користувачів.

Отже, тлумачення поняття «покупці» та «замовники» є стислими та складними, оскільки грошові позичальники можуть бути не лише нашими власними, а й на інші товари. Дебіторська заборгованість виникає між підрядниками в процесі реєстрація договірних відносин та під час господарських операцій.

1.2. Організаційно-інформаційна модель аудиту та аналізу розрахунків підприємства з покупцями та замовниками

В умовах інфляції для покупців дебіторська заборгованість є джерелом кредитування їх діяльності на дуже вигідній основі, тому, що виступає як безвідсотковий кредит. Внаслідок цього необхідно застосовувати ефективні управлінські дії спрямовані на регулювання її величини. Методика проведення аналізу деяких фахівців-науковців подано у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Трактування методики аналізу розрахунків з покупцями та замовниками різними науковцями

Науковець	Методика проведення аналізу	Виявлені недоліки
1	*2*	*3*
Є.П. Гнатенко	«аналіз динаміки, структури за термінами і видами виникнення для виявлення прострочених та безнадійних боргів, порівняльний аналіз з кредиторською заборгованістю» [27]	Проблема вивчення причин виникнення кожного виду дебіторської заборгованості, виходячи із конкретної ситуації на підприємстві.
М.М.Пастернак	«аналіз структури та динаміки розрахунків з покупцями та замовниками, класифікація видів заборгованості для її ефективного управління, визначення суми резерву сумнівних боргів» [28]	Проблема диверсифікації покупців продукції, суворого планування заборгованості, постійного її моніторингу та застосування сучасних форм її рефінансування
Бондарчук Н.В.	«аналіз стану розрахунків з покупцями та замовниками: динаміка, величина, склад і рух. Розглядається сумнівна і безнадійна заборгованість. Аналіз кредиторської заборгованості» [29].	Проблема розробки узгодження кредитної політики підприємства стосовно управління дебіторською та кредиторською заборгованістю

Джерело: проаналізовано автором на основі джерел [27-29]

Мета аналізу - визначення повноти, своєчасності та правильності здійснення підприємством операцій із дебіторами, якість дебіторської заборгованості за узагальнюючими і частковими показниками, виявлення чинників, а також установлення причин їх зміни.

Завдання аналізу - це оцінювання величини, структури та динаміки поточної дебіторської заборгованості за її видами; дослідження структури поточної дебіторської заборгованості за часом виникнення; дослідження наявності існуючої сумнівної заборгованості.

Об’єкт аналізу – фінансовий стан підприємства, ліквідність та платоспроможність підприємства, фінансова стійкість, рентабельність ефективність діяльності.

Суб’єкти аналізу - бухгалтерська, фінансова, економічна служби підприємства, керівники функціональних та структурних підрозділів, власники підприємства та зовнішні користувачі інформації.

Інформаційне забезпечення - зовнішня інформація, внутрішня інформація (Баланс, звіт про фінансові результати, Звіт про управління, Акти прийому-передачі, Акти звірок, бухгалтерські довідки, накладні-рахунки, фактури-рахунки, податкові накладні, товарно-транспортні накладні, товарні накладні, прибутковий касовий ордер, платіжне доручення, виписка банку), нормативно-довідкова інформація, облікова, звітна, поза облікова інформамція.

Наукова спільнота висловлює різні думки щодо проведення аналізу розрахунківз покупцями та замовниками у процесі прийняття управлінських рішень. Недоліки які нами зазначені свідчать про відсутність єдиного підходу щодо методики аналізу та потребує подальшого розвитку і вдосконалення.

При проведенні аналізу розрахунків з покупцями та замовниками на підприємства слід дотримуватися певних етапів (рис. 1.3).

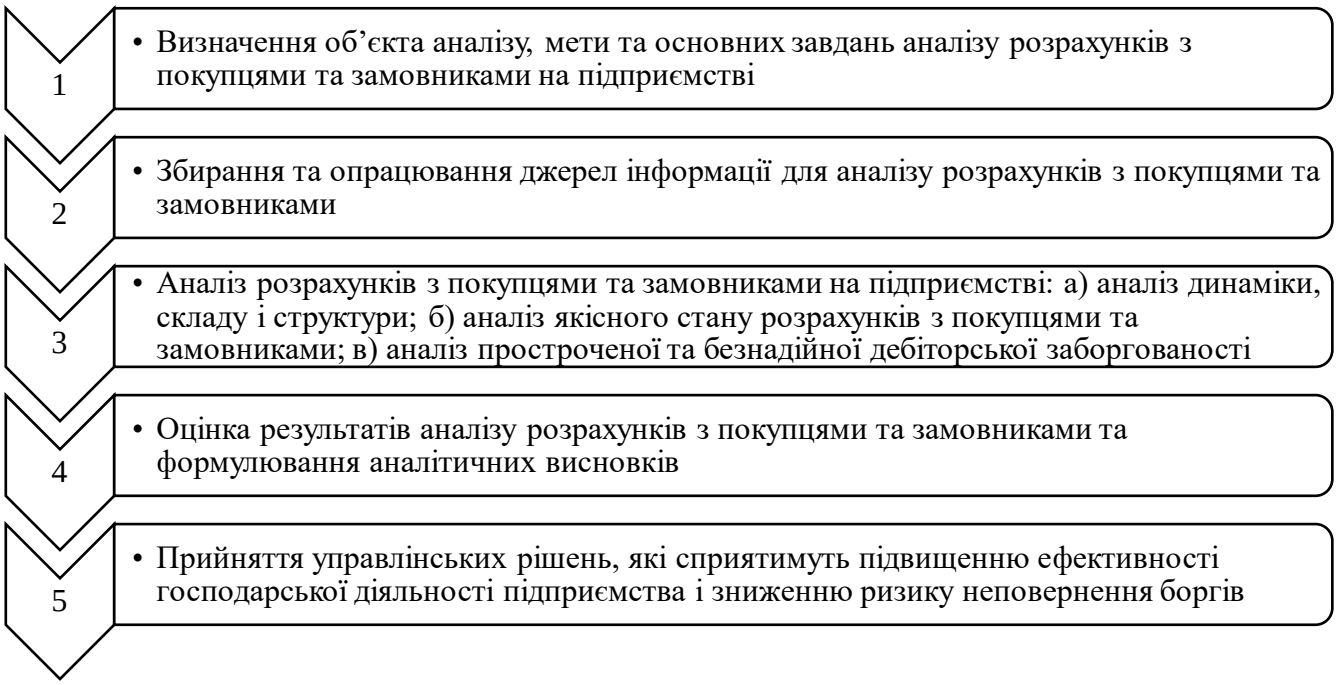

Рис. 1.3. Етапи комплексного аналізу дебіторської заборгованості на підприємствах

Джерело: сформовано автором на основі джерела [30]

Тобто на першому етапі визначаються об’єкт, мета та завдання аналізу. У даному разі об’єкт дослідження – розрахунки з покупцями та замовниками.

На другому етапі аналізу розрахунків з покупцями та замовниками підприємства збирають і опрацьовують джерела інформації. Вставнолення факторів впливу. Зовнішні фактори представлені на рисунку 1.4.

Рис. 1.4. Зовнішні фактори впливу на розмір дебіторської заборгованості господарюючого суб'єкту

Джерело: сформовано автором на основі [31, с. 116]

При дослідженні ефективності управління розрахунками з покупцями та замовниками необхідно оцінити якість, результативність та ризикованість прийняття управлінських рішень щодо планування, регулювання, контролю, раціональної організації процесів формування та інкасації дебіторської заборгованості. Тому нами угруповані внутрішні фактори управління розрахунків з покупцями та замовниками, представлені на рисинку 1.5.

Рис. 1.5. Внутрішні фактори впливу на розмір поточної дебіторської заборгованості господарюючого суб'єкту

Джерело: сформовано автором на основі [31, с. 116]

Третій етап комплексного аналізу розрахунків з покупцями та замовниками найбільш об'ємний і трудомісткий, адже існує дуже багато методів аналізу заборгованості, які містять певні показники та коефіцієнти. Важливим у процесі аналізу також є контроль над співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Значне перевищення дебіторської заборгованості завжди створює

загрозу фінансовій стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування.

Систему показників для оцінки стану та якості розрахунків з покупцями та замовниками наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6

Система показників для проведення якісного аналізу розрахунків підприємства з покупцями та замовниками

Показники	Одиниця виміру	Формула розрахунку	Умовні позначення	Економічний зміст
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	рази	Кодз = ЧДр/Дз	ЧДр – чистий дохід від реалізації продукції; Дз – дебіторська заборгованість (середня за аналізований період)	«показує, скільки разів впродовж періоду, що аналізується, обсяги надходжень від реалізації можуть вмістити в собі середній залишок дебіторів і показує розширення, або зниження комерційного кредиту наданого підприємства» [32, с. 162].
Тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості (Тпдз)	дні	Тпдз =Т/ Кодз	Т – звітній період у днях (360,90,30); Кодз – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.	«скільки в середньому днів потрібно підприємству для отримання оплати за виконанні роботи (надані послуги) і чим триваліший період погашення, тим вищий ризик неповернення дебіторської заборгованості» [32, с. 162].
Питома вага дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів (ПВдз	%	(ПВдз) = Дз/ОА *100%	Дз – дебіторська заборгованість (середня за аналізований період); ОА – оборотні активи (середні за аналізований період)	«показує питому вагу діяльності дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів і чим вищий цей показник, тим менш мобільна структура майна підприємства» [32, с. 162].

Продовження табл. 1.6

1	*2*	*3*	*4*	*5*
Питома вага сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості (ПВсдз)	%	ПВсдз) = Сз/Дз *100%	Сз – сумнівна заборгованість; Дз – дебіторська заборгованість (середня за аналізований період).	«тенденція його зростання свідчить про зниження ліквідності» [32, с. 162].
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз)	-	Кдкз = Дз/Кз	Дз – дебіторська заборгованість; Кз –кредиторська заборгованість (середня за аналізований період).	«характеризує здатність розраховуватися з кредиторами за рахунок дебіторської заборгованості» [32, с. 162].
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (Кокз)	рази	Кокз=ЧДр/Кз	ЧДр – чистий дохід від реалізації продукції; Кз –кредиторська заборгованість (середня за аналізований період).	«показує кількість оборотів кредиторської заборгованості за аналізований період, або у скільки разів виручка перевищує середню кредиторську заборгованість підприємства і тенденція його зростання показує позитивні зміни» [32, с. 162].
Тривалість обороту кредиторської заборгованості (Тпкз)	дні	Тпдз =Т/ Кокз	Т – звітній період у днях (360, 90, 30); Кокз – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості.	«розраховується середній період в днях використання кредиторської заборгованості в обороті підприємства і напрямок позитивних змін цього коефіцієнта спостерігається при його зменшені» [32, с. 162].

Джерело: підсумовано автором на основі [32, с. 162-163]

На четвертому етапі аналізу розрахунків з покупцями та замовниками результати досліджень необхідно узагальнити та систематизувати, сформувати відповідні висновки щодо стану дебіторської заборгованості на підприємстві.

Узагальнення результатів аналізу дебіторської заборгованості підприємства відбувається за допомогою методичних способів:

1) систематизація і групування даних;
2) узагальнення результатів;
3) кількісне обчислення резервів і невикористаних можливостей;
4) розробка варіантів економічно обґрунтованих заходів;
5) прийняття управлінського рішення і контроль за його виконанням.

На завершальному етапі слід прийняти управлінські рішення, які будуть сприяти підвищенню ефективності господарської діяльності підприємства і зниженню ризику неповернення боргів.

Окрім аналізу, здійснюється аудит розрахунків з покупцями та замовниками, який визначає достовірне відображення даних у звітності, сприяє підвищенню якості, достовірності та прозорості інформації.

Мета аудиту розрахунків з покупцями та замовниками – забезпечити достовірність та точність облікових даних, перевірити виконання договірних зобов’язань, оцінити реальність дебіторської заборгованость, дотримання податкового та юридичного законодавства, а також ефективність системи внутрішнього контролю.

Основні завдання аудиту розрахунків з покупцями та замовниками включають:

1. Перевірку достовірності та повноти облікових даних, що полягає у перевірці правильності відображення операцій з покупцями та замовниками в бухгалтерському обліку підприємства.

2. Аналіз виконання договірних зобов'язань, який охоплює перевірку відповідності фактичних розрахунків умовам укладених договорів.

3. Оцінку стану дебіторської заборгованості, спрямовану на визначення реальності, ліквідності заборгованості, а також виявлення прострочених і сумнівних боргів.

4. Перевірку дотримання нормативно-правових вимог, що включає аналіз відповідності обліку та розрахунків чинному законодавству і стандартам бухгалтерського обліку.

5. Оцінку ефективності системи внутрішнього контролю, яка передбачає перевірку надійності та дієвості внутрішніх процедур контролю за розрахунками з контрагентами.

Ці завдання спрямовані на забезпечення точності фінансової звітності підприємства та підвищення ефективності розрахунків з покупцями та замовниками.

Аудиторська перевірка розрахунків з покупцями та замовниками включає послідовні етапи, що впливає на результативність (рис. 1.6.).

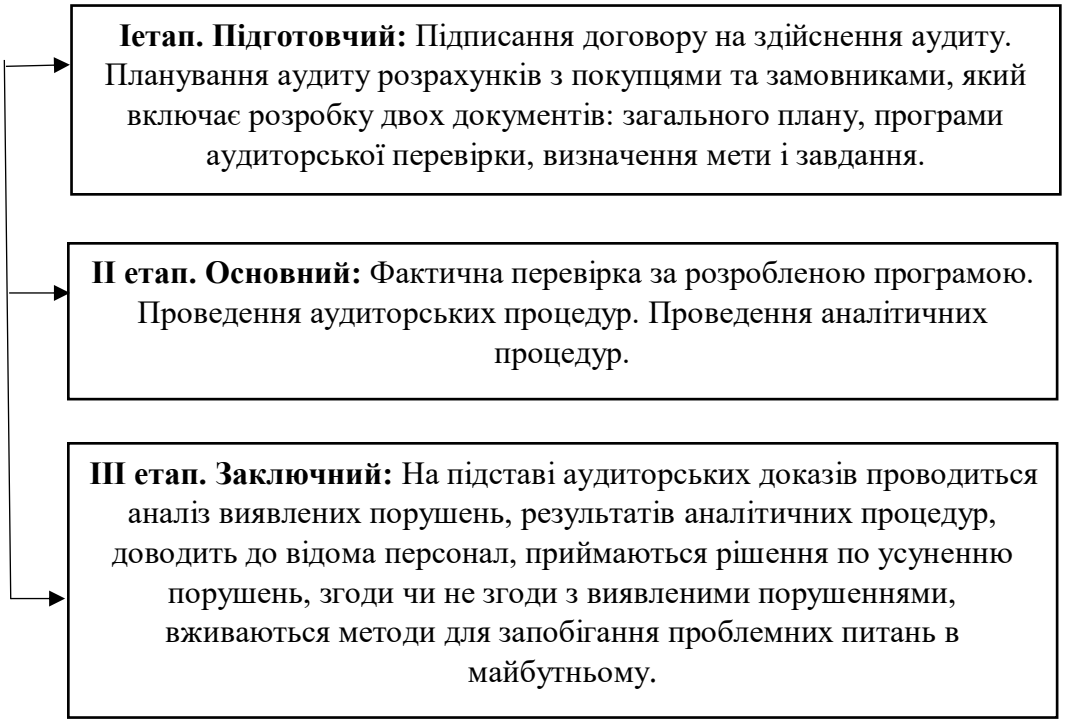

Рис.1.6. Модель аудиту розрахунків з покупцями та замовниками [38].

Джерело: підсумовано автором на основі [37, с. 162-163]

Підготовчий етап аудиту розрахунків з покупцями та замовниками включає в себе укладення договору на проведення перевірки. Аудитор збирає необхідну

інформацію про особливості діяльності підприємства: « перелік продукції, товарів, послуг, які відвантажуються в борг; кількість складів по відвантаженню товарів та їх адреси; характеристика та список покупців і замовників; обсяг реалізації та виставлених рахунків; торгівельна та фінансова політика підприємства; загальна схема системі виставлення рахунків»[38].

Після підписання договору важливим моментом є оцінка системи внутрішнього контролю, що вимагають Міжнародні стандарти аудиту. Оцінку стану внутрішнього контролю варто враховувати при складанні загального плану і програми аудиту.

Основний етап аудиту є одним із основних, в процесі якого аудитор має розумітись на цивільному законодавстві, на вірному веденні обліку, на роботі із клієнтами, на взаємовідносинах із контролюючими органами, аби виявляти факти правопорушень, що можуть здійснювати негативний вплив на складання звітності суб'єкта господарювання. При аудиті розрахунків з покупцями і замовниками необхідно встановити наявність договорів. Особливу увагу доцільно звернути на своєчасність поставок, відповідність кількості й якості продукції, яка була поставлена до вимог договору, на застосуванням підприємством своїх прав у випадку порушення умов договору, вірність й обґрунтованість цін.

Джерелами інформації для проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками: «1) регістри синтетичного обліку і звітність (баланс (форма №1), Головна книга); 2) регістри синтетичного і аналітичного обліку розрахунків (журнал №6, 11, 8, 7; відомості №16, 15 та ін.); 3) наказ про облікову політику підприємства; 4) первинні документи з обліку розрахунків (накладні, рахунки-фактури, договори та ін.)» [38].

На завершальному етапі аудиторської перевірки здійснюється підготовка підсумкового аудиторського звіту з висновками та рекомендаціями з обов'язковим включення до звіту виявлених помилок, порушень та пропозицій щодо їх виправлення. Важливим моментом є представлення результатів аудиту керівництву

підприємства та проведення обговорень щодо впровадження рекомендацій та усунення виявлених недоліків. Ці кроки допоможуть забезпечити точність і повноту інформації щодо розрахунків з покупцями та замовниками у фінансовій звітності підприємства.

Отже, організаційно-інформаційне забезпечення аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками підприємства відіграє важливу роль в управлінні виробництвом та підприємством в цілому. Адже сформована чітка структура організаційно-інформаційне забезпечення дає можливість повністю оцінити фінансовий стан підприємства.

1.3. Характеристика діяльності ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» та його розрахунків з покупцями і замовниками

ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» – «одне з найбільших підприємств Європи з випуску картонно-паперової продукції, є частиною австрійської компанії Pulp Mill Holding» [33]. У загальному випуску целюлозно-паперової продукції в Україні частка комбінату складає близько 30%.

Основною сировиною для виробництва є макулатура. Потужність з переробки вторинної сировини становить понад 1500 т на добу.

Приватне акціонерне товариство «Київський картонно-паперовий комбінат» створене відповідно до законодавства України. Товариство засноване і почало свою діяльність в 1982 році як державне підприємство. У 1994 році Товариство було приватизовано і зареєстровано як відкрите акціонерне товариство. З 2011 року перереєстроване у публічне акціонерне товариство.

На 31 грудня 2023 року «всі акції належать компанії «Палп Милл Холдинг ГмбХ» (Австрія), фактичний контроль над Групою здійснює «Циннер Приватстифтунг» і кінцевим бенефіціарним власником (контролером) є Крупчак В.Я.» [33].

Дочірні компанії Товариства та відповідні частки участі в них станом на 31 грудня 2023 року були наступними:

1) ТОВ «Вторресурси ККПК»;
2) ТОВ «Дніпровторма»;
3) ПАТ «Енергія»;
4) ТОВ «Херсонвторресурси»;
5) ТОВ «Автоспецтранс - Київського картоннопаперового комбінату»;
6) ТОВ «Вторресурси Схід»;
7) ТОВ «Вторресурси Захід»;
8) ТОВ «Палп Мілл Прінт».

Товариство «разом зі своїми дочірніми компаніями займається виробництвом і реалізацією широкого асортименту картону, гофрованого картону, паперу та паперової продукції, а також торгівлею іншими товарами» [33].

Київський картонно-паперовий комбінат складається з трьох основних виробництв:

а) картонне виробництво з випуску пакувальних крейдованого і некрейдованого картону, тарного картону, включаючи папір для гофрування, загальною потужністю 240 тис.т. картону на рік;

б) паперове виробництво з випуску паперу-основи для товарів санітарно-гігієнічного призначення масового споживання, а також готових паперових виробів: рулончиків туалетного паперу, серветок, рушників, загальною потужністю 70 тис.т. паперу-основи на рік;

в) завод гофротари. Це сучасне виробництво гофрокартону та упаковки, укомплектоване устаткуванням провідних фірм Європи, загальною потужністю 355млн. м2 гофрокартону на рік.

Близько «700 компаній України і низки країн СНД і далекого зарубіжжя щорічно купують продукцію Київського картонно-паперового комбінату, у тару з

гофрованого картону Київського КПК запаковується продукція провідних брендів України і транснаціональних компаній» [33].

Коробковий (пакувальний) картон, що «випускається комбінатом, застосовують для виготовлення споживчої упаковки різноманітних товарів, високу якість паперу tissue оцінили багато виробників продукції санітарно-гігієнічного і господарського призначення, а паперові вироби під торговою маркою Диво, Обухівський, Soffione стали популярними на ряду з широковідомим брендом туалетного паперу Обухів 65» [33].

Місія компанії – «забезпечення споживачів високоякісною картонно-паперовою продукцією. Збереження навколишнього середовища завдяки використанню вторинної сировини, ресурсозберігаючих технологій і випуску екологічно чистих продуктів» [33].

Стратегія компанії – це «збереження провідних позицій на підставі максимального задоволення вимог та передбачення очікувань споживачів. Вдосконалення всього виробничого циклу та керування існуючими процесами, враховуючи вплив суттєвих екологічних аспектів» [33].

Цінності компанії - це «відповідальні перед своїми клієнтами, партнерами і співробітниками; наполеглива праця – запорука добробуту нашого підприємства, акціонерів, нас самих та наших близьких» [33].

Враховуючи масштаюи виготовлення продукції та кількість покупців підприємства, у таблиці 1.7 відображено основні економічні показники діяльності ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 роки (Додаток А1, Додаток А2; Додаток Б1, Додаток Б2; Додаток В1, Додаток В2).

Таблиця 1.7

Основні економічні показники діяльності ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр., тис. грн

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. від		Темпи зростання (зниження) 2023 р. у % до	
				2021 р.	2022 р.	2021 р.	2022 р.
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
Капітал							
Загальний капітал тис. грн	4678428	4739509	4969196	290768	229687	106,22	104,85
Власний капітал тис. грн	1773843	2220802	2592440	818597	371638	146,15	116,73
- у тому числі: власний оборотний капітал тис. грн	-614995	-562088	-354201	260794	207887	57,59	63,02
Нерозподілений прибуток тис. грн	1605402	2034959	2431774	826372	396815	151,47	119,50
Позиковий капітал	2904585	2518707	2376756	-527829	-141951	81,83	94,36
- у тому числі: поточна кредиторська заборгованість	2388954	1304878	1293205	-1095749	-11673	54,13	99,11
Ресурси							
Середньорічна вартість основних засобів тис. грн	1748397	2355589,5	2651837	903440	296247,5	151,67	112,58
Середньорічна вартість оборотних активів	1956375	2087006,5	1971536	15161	-115471	100,77	94,47

- у тому числі: запасів	835672,5	869632,5	842276,5	6604	-27356	100,79	96,85
Середньорічна вартість нематеріальних активів	17320,5	21881	21779,5	4459	-101,5	125,74	99,54
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	1710	1710	2027	317	317	118,54	118,54
Фонд оплати праці	600194	845333	1035003	434809	189670	172,44	122,44
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	934931	804842	843495	-91436	38653	90,22	104,80
Інша поточна дебіторська заборгованість	97908	101916	95849	-2059	-6067	97,90	94,05
Економічні показники							
Дохід від продажу продукції	6498891	6472462	6440213	-58678	-32249	99,10	99,50
Разом сукупний дохід за рік	455689	446959	371907	-83782	-75052	81,61	83,21
Собівартість проданої продукції	(5169114)	(4983671)	(4716847)	452267	266824	91,25	94,65
Валовий прибуток	1249343	1488791	1723366	474023	234575	137,94	115,76
Чистий фінансовий результат: прибуток	455689	446959	371907	-83782	-75052	81,61	83,21
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	551470	693902	812846	261376	118944	147,40	117,14
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	557525	544355	453825	-103700	-90530	81,40	83,37
Середньомісячна заробітна плата, грн. і коп.	29249,22	41195,57	42550,69	13301,47	1355,12	145,48	103,29

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Виходячи із даних таблиці 1.7, варто підсумувати:

1) протягом поспіль трьох років досліджуване підприємство є прибутковим. Значення чистого фінанчого результату у 2023 році склало 371907

тис. грн, що на 83782 тич. грн менше за значення даного показника у 2021 році та на 75052 тис. грн за 2022 рік. Те, що підприємство залишається прибутковим – це позитивна динаміка, проте спад даного показника свідчить про підвищення витра та зменшення випуску продукції, що в цілому відображається на позиціях підприємства на ринку, його конкурентноспроможність, платоспроможність та ефективність діяльності;

2) у 2021 році сумарний обсяг чистого доходу склав6498891 тис.грн. В 2022 році приріст склав 6472462 тис. грн. В 2023 році сумарний обсяг чистого доходу зменшився на 0.5 % порівняно з попереднім роком. Зниження обсягу наданих товарів та послуг негативно впливає на фінансове становище підприємства та зменшує його частку ринку;

3) в 2023 році значення показника собівартості проданої продукції зменшилося на 5,35% у порівнянні із показником у 2022 році. Це свідчить про позитивну тенденцію, що вказує на те, що в підприємства залишається менше коштів для здійснення інших витрат. До того ж динаміка собівартості проданої продукції неперевищує приріст виручки від продажу;

4) в 2021 році сума валового прибутку становила 1249343 тис.грн, що на 15,76% менше за значення даного показника у 2023 році. Дана тенденція є позитивною і свідчить про ефективний контроль за собівартістю продукції;

5) у 2021 році сума фінансового результату від операційної діяльності становила 551470 тис.грн, що на 17,14% менше за суму даного показника у 2023 році. Дане зростання відбулося за рахунок значного зменшення собівартості проданої продукції. Позитивне значення показника свідчить про ефективну основну діяльність підприємства, яка здатна формувати прибуток підприємства;

6) в 2023 році сума фінансового результату до оподаткування становила 453825 тис.грн, що на 16,63% менше за суму даного показника у 2022 році та на 18,6% менше за 2021 рік. Дана зміна відбулася за рахунок збільшення фінансових витрат підприємства на 233457 тис. грн та зменшення інших фінансових доходів на

173629 тис. грн. Така тенеденція є негативною і свідчить про неефективну діяльність підприємства, тобто підприємствук необхідно шукати шляхи зниження витрат і підвищення доходів підприємства;

7) значення середньомісячної заробітної плати у 2023 році склало 42550 грн 69 коп. що на 13301 грн 47 коп більше за значення даного показника у 2021 році та на 3,29% за 2022 рік Дане зростання відбулося за рахунок збільшення фонду оплати праці 22,44% у 2023 році та збільшення штатних працівників підприємства на 18,54%;

8) сума загального капіталу підприємства у 2023 році склала 4969196 тис. грн що на 290768 тис. грн більше за суму показника у 2021 році та на 4,85% за 2022 рік. Це позиивна тенденція, що свідчить про підвищення потенціалу підприємства за рахунок збільшення суми необоотних та оборотних активів підприємсмтва;

9) значення показника власного капіталу у 2023 році склало 2592440 тис. грн, що на 46,15% більше за суму показника у 2021 році та на 16,73% більше за суму показника у 2022 році. Збільшення частки власного капіталу свідчить також про зростання рівня фінансової незалежності підприємства і підвищення його резервного позикового потенціалу, тобто здатності підприємства залучати позикові кошти на вигідніших умовах, що зумовлює детальніше вивчення питань управління, насамперед, власним капіталом;

10) у 2023 році сума нерозподіленого прибутку склала 2431774 тис. грн що на 1950% більше за попередній звітній рік, тобто активи підприємства можуть бути збільшені за рахунок операцій, за якими одержано прибуток;

11) сума позикового капіталу підприємства у 2023 році становила 2376756 тис. грн що на 5,64% менше за значення даного показника у 2022 році. Це є позитивною динамікою яка свідчить про збільшення фінансової стійкості підприємства та зменшення його фінансового ризику.

Динаміка зміни власного та позикового капіталу зображена на рисунку 2.1.

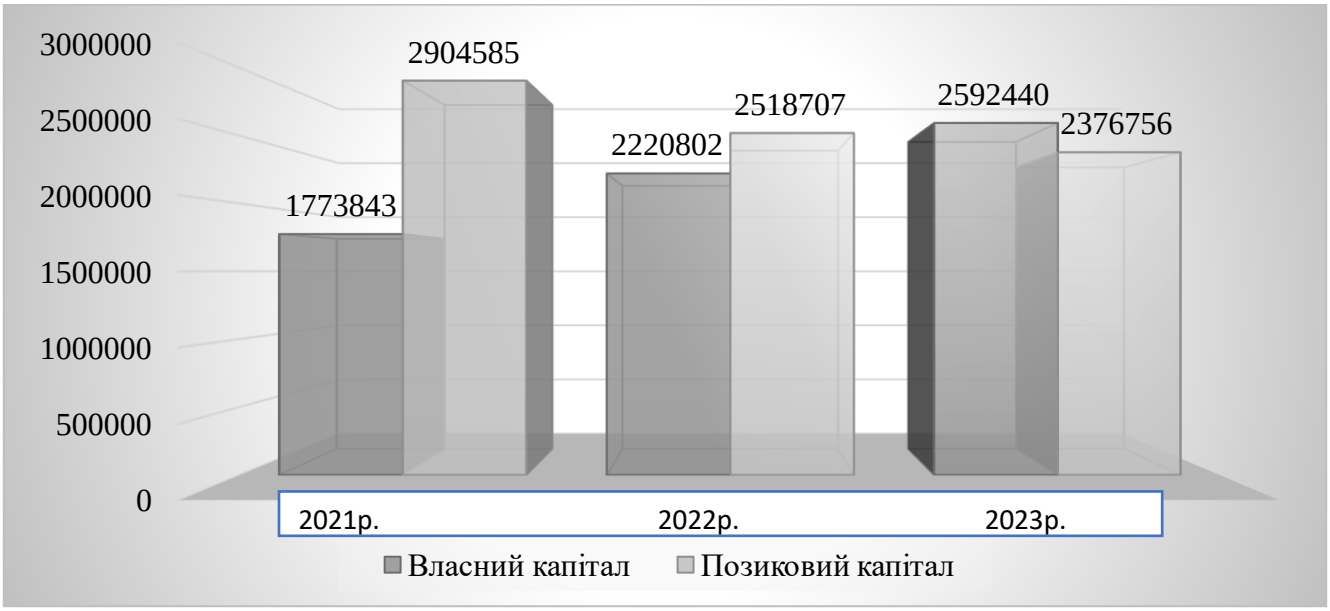

Рис. 2.1. Динаміка зміни власного та позикового капіталу ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр.(тис.грн.)

Джерело: сформовано автором

Зменшення позикового капіталу обернено пропорційна збільшенню власного, що свідчить про збільшення фінансової стійкості підприємства.

Отже, загально-економічна діяльність. підприємства, виходячи із даних фінансової звітності ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 роки є досить ефективною, так як, незважаючи на зменшення суми прибутку у 2023 році, підприємство змогло понизити суму позикового капіталу, наростити матеріально-технічну базу та збільшити суму власного капіталу підприємства.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ПАТ «КИЇВСЬКИЙ КАРТОННО-ПАПЕРОВИЙ КОМБІНАТ»

2.1.Аудит розрахунків підприємства з покупцями і замовниками

Під час здійснення господарської діяльності кожен керівник та інвестор бажають бути впевнені в правильній організації бухгалтерського обліку, особливо стосовно розрахунків з контрагентами та покупцями. У сучасних економічних умовах цю впевненість може забезпечити зовнішній аудит.

Залежно від специфіки підприємства та поставлених завдань використовуються різні методики аудиту. Вони спрямовані на своєчасне розкриття достовірної інформації про наявну заборгованість підприємства, відображену в бухгалтерських регістрах та звітних документах, а також висвітлення основних принципів, закріплених в обліковій політиці підприємства. Аудит розрахунків здійснюється відповідно до чинного законодавства України та міжнародних стандартів аудиту.

Аудиторська перевірка проходить у декілька етапів, що дозволяє аудитору зібрати необхідну кількість аудиторських доказів.

Під час перевірки розрахунків з покупцями та замовниками ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» використовує такі методи контролю, як: інвентаризація, прийоми документарного контролю [17, с 61].

Під час «перевірки первинних документів, регістрів фінансового обліку та звітності щодо суті відображених у них економічних операцій, їх змісту, законності та доцільності є достовірні дані, реальність та доцільність операцій, їх правильність та законність, а також відповідність самих документів відбиті операції» [17, с 61]. Аудит розрахункових операцій з покупцями та замовниками на первинні документи

та рахунки «полягає в тому, що аудитор порівнює кілька копій того ж документа, записи про взаєморозрахунки в окремих підрозділах перевіреної компанії або в різних організаціях і цей метод використовується для виявлення реальності та правильності відображення ділових операцій у первинних документах та регістрах регістрів» [17, с 61].

Аудитори встановлюють терміни заборгованості покупців по цих рахунках, реальність заборгованості за розрахунками з покупцями і замовниками та виконавців у випадках закінчення строків давності. Записи про заборгованість за розрахунками з покупцями та замовниками повинні бути задокументовані. Для цього «боржникам надсилаються дані про свої борги; ці дані складаються актом примирення розрахунків. акти повинні бути підписані боржниками протягом 10 днів з дати їх отримання» [17, с 62].

ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» або визнають існування боргу, або висловлюють свої заперечення, які також повинні бути підтверджені документами.

Період виникнення заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками при виконанні таких угод не повинен перевищувати одного місяця. Хоча «на практиці заборгованість покупців може бути облікована на залишку ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» і довше: у випадках ліквідації боржника через відсутність коштів для погашення його боргу тощо.

Якщо після інвентаризації комісія виявила заборгованість, щодо якої закінчився термін позовної давності, його списання в бухгалтерському обліку таке: згідно з актом інвентаризації розрахунків та сертифікатом встановлено заборгованість, строк давності якого закінчився.

У посиленні фінансового стану та платоспроможності підприємств відіграє важливу роль аудит за станом платіжних зобов'язань, динаміці дебіторської заборгованості. Завдання аудиту – «це перевірка відповідності правовому

регулюванню розрахункових операцій та стану платіжної та платіжної дисципліни» [17, с 63].

У таблиці 2.5 представлено нормативні акти, котрі регламентують організацію обліку та аудиту розрахунків із покупцями і замовниками на підприємстві.

Таблиця 2.5

Нормативні акти, котрі регулюють питання аудиту розрахунків з покупцями і замовниками

Нормативно-правий документ	Спислий опис
1	*2*
Податковий кодекс України	визначає «перелік податків і зборів, що застосовуються в Україні, і порядок їх адміністрування, платників податків, їх права та обов'язки, повноваження контролюючих органів, повноваження та обов'язки їх посадових осіб під час податкових перевірок та відповідальності за порушення податкового законодавства» [19].
Цивільний кодекс України	Цивільним законодавством «регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників» [20].
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Цей Закон «визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів. Наведені терміни які використовуються в цьому Законі, правові засади регулювання, організації, введення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Цей закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України» [23].
НП(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість»	Визначаються «методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності» [21].
НП(С)БО № 11 «Зобов’язання»	Визначаються «методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про зобов’язання та її розкриття у фінансовій звітності і дається тлумачення поняття непередбачене зобов’язання» [24].
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську дільність»	Регламентує «форми і порядок розрахунків між підприємствами. встановлює правила використання при здійсненні розрахункових операцій платіжних інструментів у формі: платіжного доручення; платіжної вимоги-доручення; акредитива; чека; векселя; платіжної вимоги» [25].

Джерело: згруповано автором на основі джерел [19-21, 23-25]

Отже, дебіторська заборгованість, як і інші активи господарюючого суб'єкту, відображається в балансі тільки при дотриманні загальних критеріїв, які пред'являються до активів національними стандартами, а саме – «існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та можна достовірно визначити її суму» [21].

Невчасне «виявлення помилок у розрахункових та платіжних документах призводить до виникнення помилок під час розрахунків, виникненням конфліктних ситуацій, це особливо стосується боргів заборгованості через відсутність цінностей, коли вони випускаються, транспортуються та отримуються» [17, с 63].

Отже, завдання аудиту полягає не лише в перевірці правової та нормативної бази під час проведення розрахунків, а й їх документального обґрунтування.

Особлива увага «приділяється законності розрахунків, їх доцільності, документальній дійсності та точності відображенню розрахункових операцій в бухгалтерському обліку» [17, с 63].

Під час «аудиту за розрахунками з покупцями та замовниками, поряд з нормативно-законодавчою інформацією, використовують основні розрахункові та платіжні документи, банківські виписки та записи у регістрах обліку і джерелами регуляторної та законодавчої інформації є те, що юридично обґрунтовує розрахунки, тобто інформацію, яка підтверджує законність (чи протизаконність) тих чи інших розрахункових операцій» [17, с 64].

Таблиця 2.6

Робочий документ перевірки первинних документів з розрахунків з покупцями та замовниками

Назва покупця, замовника	Первинний документ	Дані обліку				Дані аудиту				Відхилення			
		Наявність підписів	Наявність печатки	Дата відвантаження	Сума,грн.	Наявність підписів	Наявність печатки	Дата відвантаження	Сума,грн.	Наявність підписів	Наявність печатки	Дата відвантаження	Сума,грн.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Прат «СМКА»	договір	+	+	22.08.	235650	+	+	22.08	235650	-	-	-	-

Загальні результати опису розрахунків з боржниками, кредиторами, постачальниками та покупцями в ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» видаються актом. Цей акт містить інформацію, таку як назва рахунків та субрахунків, суму в балансі, суми відповідно до актів та заяв, суми поганих боргів, а також суми, які неправильно відображені в рахунку і підлягають передачі на інші рахунки.

Дебіторські компанії підтверджують борг або повідомляють про свої заперечення, вказуючи суму відмінностей. Взаємні розрахунки з рахунками дають можливість підтвердити справжність і реальність боргу і у разі розбіжності у сумі дебіторської заборгованості, що обліковується на рахунку підприємства, за цими даними з інших підприємств матеріали надсилаються на рішення відповідних органів.

Відповідно до інвентаризації в ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» таких відмінностей немає. Якщо під час інвентаризації розрахунків з покупцями та замовниками була виявлена заборгованість, термін позовної давності якого вже минув, сертифікат додається до акта інвентарю.

Розрахунково-аналітичні методичні методи контролю розрахунків вимагають використання методів аналізу заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками і це дозволяє йому проаналізувати, визначити динаміку цього боргу та з'ясувати причини створення нереальних сум боргу.

Документально-методичні методи вимагають використання методів дослідження сутності та змісту розрахункових операцій, їх надійності, законності та правильності відображення на рахунку.

З метою перевірки наявності простроченої дебіторської заборгованості аудитор використовує робочий документ, який відображений в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Робочий документ з перевірки наявності простроченої дебіторської заборгованості

Заборгованість на дату відвантаження продукції	Дата відвантаження, товарів, продукції, надання послуг	Первинний документ на відвантаження товару, продукції, надання послуг (№, сума, грн.)	Кінцева дата оплати згідно з договором	Дата оплати	Сума оплати, грн.	Загальна заборгованість, тис.грн.
1	2	3	4	5	6	7
345000	23.04.22.	ТТН №256	23.04.22	23.04.22	345000	-

Крім того, «особлива увага повинна приділятися списанню простроченої заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками, оскільки існує пряма зв'язок між списанням такого боргу та формуванням платності податку на прибуток» [17, с 66].

Для аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» необхідним є розробка заходів щодо скорочення або стягнення простроченої або сумнівної заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками.

Також для «покращення контролю за заборгованістю за розрахунками з покупцями та замовниками використовуються аналітичні моделі, зміст яких полягає у оцінці рівня платоспроможності боржника на основі розроблених критеріїв рівня неплатоспроможності, результати яких списані покупцями дебіторської заборгованості та відображають суми списано як сумнівний борг і хоч процес визначення розміру резерву сумнівних боргів за допомогою аналітичної моделі досить трудомісткий, але це дозволяє отримати точний розрахунок розміру резерву сумнівних боргів та реалістичну оцінку чистої вартості реалізації поточної дебіторської заборгованості» [17, с 66].

Серед типових недоліків аудиту за розрахунками з покупцями та замовниками ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» можна визначити наступне:

1) відсутність чіткої схеми деталізації та співвідношення різних типів заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками у їх загальній структурі;

2) актуальність та якість інформації про стан розрахунків з боржниками є важливим для того, щоб відповідальні особи могли отримувати адекватні та своєчасні рішення щодо поточної політики управління;

3) необхідність змін у структурі реєстрів аналітичної та синтетичної заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками;

4) невирішені проблеми з відображенням довгострокової заборгованості, оцінки поточної заборгованості за товари, товари, роботи та послуги за розрахунками з покупцями і замовниками;

5) недостатнє вивчення обліку сумнівних боргів, включаючи резерв на їх покриття.

Виходячи з вищевикладеного, аудит за розрахунками з покупцями та замовниками на підприємстві є важливим, оскільки він полегшує замовлення інформації, прозорість та надійність даних про розрахункові операції за боргами (з боржниками). Керівник підприємства з метою отримання повної та оперативної інформації про різні види заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками, які складають значну частку в структурі оборотного капіталу, доцільно забезпечити організацію цієї галузі обліку за участю відповідних спеціалістів.

2.2. Аналіз динаміки, складу та структури розрахунків підприємства з покупцями та замовниками

Діяльність будь-якого підприємства завжди має на меті на отримати прибуток від основго виду діяльності, незважаючи на фактори впливу. А одним із фактором впливу платоспроможності підприємства та його фінансової стійкості є дебіторська

заборгованість. Тому проаналізуємо дебіторську заборгованість ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 роки. Процес аналізу потрібно перш за все розпочати з дослідження динаміки дебіторської заборгованості в загальному. За основу було взято інформацію з приміток до річної фінансової звітності (додаток А1, додаток Б1, додаток В1) (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки дебіторської заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр. (тис.грн.)

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. від		Темпи зростання (зниження) 2023 р. у % до	
				2021 р.	2022 р.	2021 р.	2022 р.
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	934931	804842	843495	-91436	38653	90,22	104,80
	2	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*
Дебіторська заборгованість за розрахунками	189694	118727	135558	-54136	16831	71,46	114,18
Інша поточна дебіторська заборгованість	97908	101916	95849	-2059	-6067	97,90	94,05
Довгострокова дебіторська заборгованість	28760	16572	19622	-9138	3050	68,23	118,40
Усього дебіторська заборгованість	1251293	1042057	1094524	-156769	52467	87,47	105,03

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

За результатами проведеного розрахунку у таблиці 2.1 було встановлено, що обсяг дебіторської заборгованості зібльшився на 5,03% у порівнянні із значенням даного показника у 2022 році. Що може вплинути на платоспроможність підприємства та зменшити його ліквідність, так як збільшення кількості дебіторів призводить до зменшення грошових надходжень на підприємство, а отже, зменшення суми фінансування самого підприєства вцілому.

Темп зростання в загальному по дебіторській заборгованості склав 5,03%, а це означає, що порівнюючи з базовим періодом дебіторська заборгованість зросла аж на 52467 тис. грн.

Збільшення загальної дебіторської заборгованості відбулося за рахунок довгострокової дебіторської заборгованості у 2023 році на 18,40% у порівнянні із сумою показника у 2022 році. Порівнюючи даний показник із значенням 2021 року, можна стверджувати, що довгострокова дебіторська заборгованість у 2021 році більше на 9138 тис. грн у порівнянні із 2023 роком. Збільшення суми довгострокової дебіторської заборгованості є негативною тенденцією і свідчить про неплатоспроможність дебіторів, а отже ризик винекнення сумнівної дебіторської заборгованості зростає.

Поряд із цим, відбулося збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками у 2023 році на 14,18% у порівнянні із сумою у 2022 році, проте у порівнянні із значенням даного показника у 2021 році, то він зменшився на 54136 тис. грн. Тобто протягом року підприємсво не в повній мірі отримало кошти із бюджету та від працівників.

В цілому такий стан спричинено впливом як зовнішніх факторів: економічним станом країни, ростом рівня інфляції, нестабільністю курсу національної валюти, змінами податкового законодавства; так і внутрішніх: обсягами реалізації продукції та її конкурентоспроможністю, особливостями маркетингової політики підприємств, забезпеченням дебіторської заборгованості.

Виходячи із розрахунків, виконаних в таблиці 2.2. можемо побудувати діаграму (рис. 2.1), щоб наочно показати, як змінювалась дебіторська заборгованість на ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр.

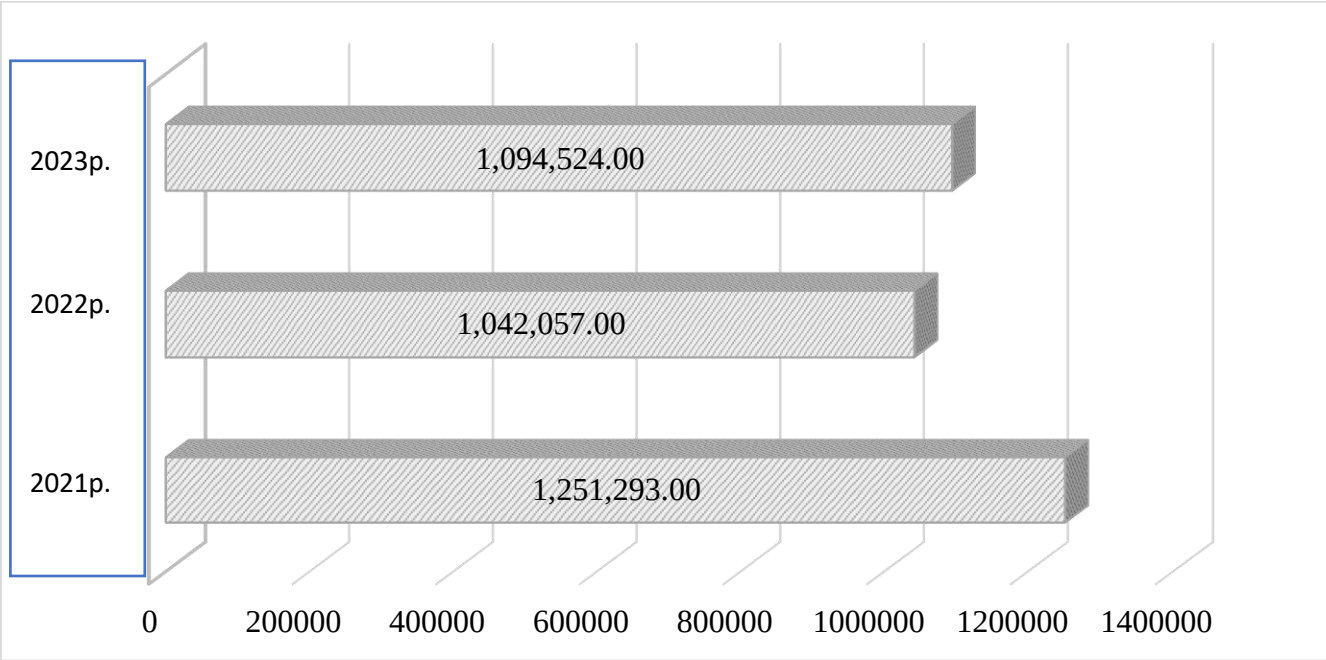

Рис. 2.1. Аналіз динаміки дебіторської заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр.

Джерело: сформовано автором

Наступним кроком в аналізі дебіторської заборгованості на ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр. буде саме аналіз динаміки складу та структури дебіторської заборгованості за раніше наведеною методикою аналізу (таблиця 2.2.)

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки і структури дебіторської заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр., %

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміни в абсолютних величинах 2023 р. від	
				2021 р.	2022 р.
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	74,71	77,236	77,065	2,348	-0,171
Дебіторська заборгованість за	13,14	9,605	11,140	-2,006	1,536

розрахунками із виданих авансів					
Дебіторська заборгованість за розрахунками із бюджетом	2,01	1,789	1,245	-0,769	-0,544
Інша поточна дебіторська заборгованість	7,82	9,780	8,757	0,933	-1,023
Довгострокова дебіторська заборгованість	2,29	1,590	1,793	-0,506	0,202
Усього дебіторська заборгованість	100				

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Особливу увагу в процесі аналізу дебіторської заборгованості слід приділити такому виду дебіторської заборгованості, як «Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги», яка в нашому випадку має найбільшу питому вагу в загальній сумі дебіторської заборгованості. Питома вага дебіторської заборгованості показує, яка частина оборотних засобів підприємства зосереджена в розрахунках (табл. 2.2).

Аналіз структури дебіторської заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр. показав, що відбулися вагомі зміни. У структурі дебіторської заборгованості переважає питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги і відповідно становить 74,717%, 77,236%, 77,065%. Змін по ці статті балансу майже не відбулися у 2023 році – відсоток зменшення склав лише 0,171%.

Щодо дебіторської заборгованості за розрахунками, то розглядаючи заборгованість за виданими авансами можемо судити, що зміни також не значні. Щодо структури даної статті, то в 2022 році вона має питому – 9,605%, а в 2023 – 11,140%.

А інша поточна дебіторська заборгованість зменшується, що свідчить про заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги була погашена. Якщо

проаналізувати дану ситуацію, то можна зробити висновок, що це є позитивним фактором впливу на підприємство. Але якщо розглянути іншу поточну дебіторську заборгованість, то в загальній структурі дебіторської заборгованості, то вона має досить мали вплив на неї, адже питома вага іншої поточної дебіторської заборгованості складає 9,780% в 2022 році та 8,757% в 2023.

Якщо ж розглядати дебіторську заборгованість за розрахунки з бюджетом, то по даному виду заборгованості також відбулися певні зміни, а саме їх зменшення. У загальній структурі 2023 року розрахунки з бюджетом мають вплив на дебіторську заборгованість – 1,245%. Дана заборгованість у 2023 році складає найменшу частку у складі загальної дебіторської заборгованості.

Тобто, проаналізувавши динаміку складу та структури дебіторської заборгованості, можна сказати, що основною статтею впливу на дебіторську заборгованість в загальному має дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги. А тобто, для зменшення сум розрахунків з покупцями та замовниками потрібно шукати шляхи впливу саме не цей вид дебіторської заборгованості.

Для більшої наочності нами зроблено діаграму (рис. 2.2), як відображає інформацію з таблиці 2.2 щодо питомої ваги (складу) видів дебіторської заборгованості в загальній її структурі.

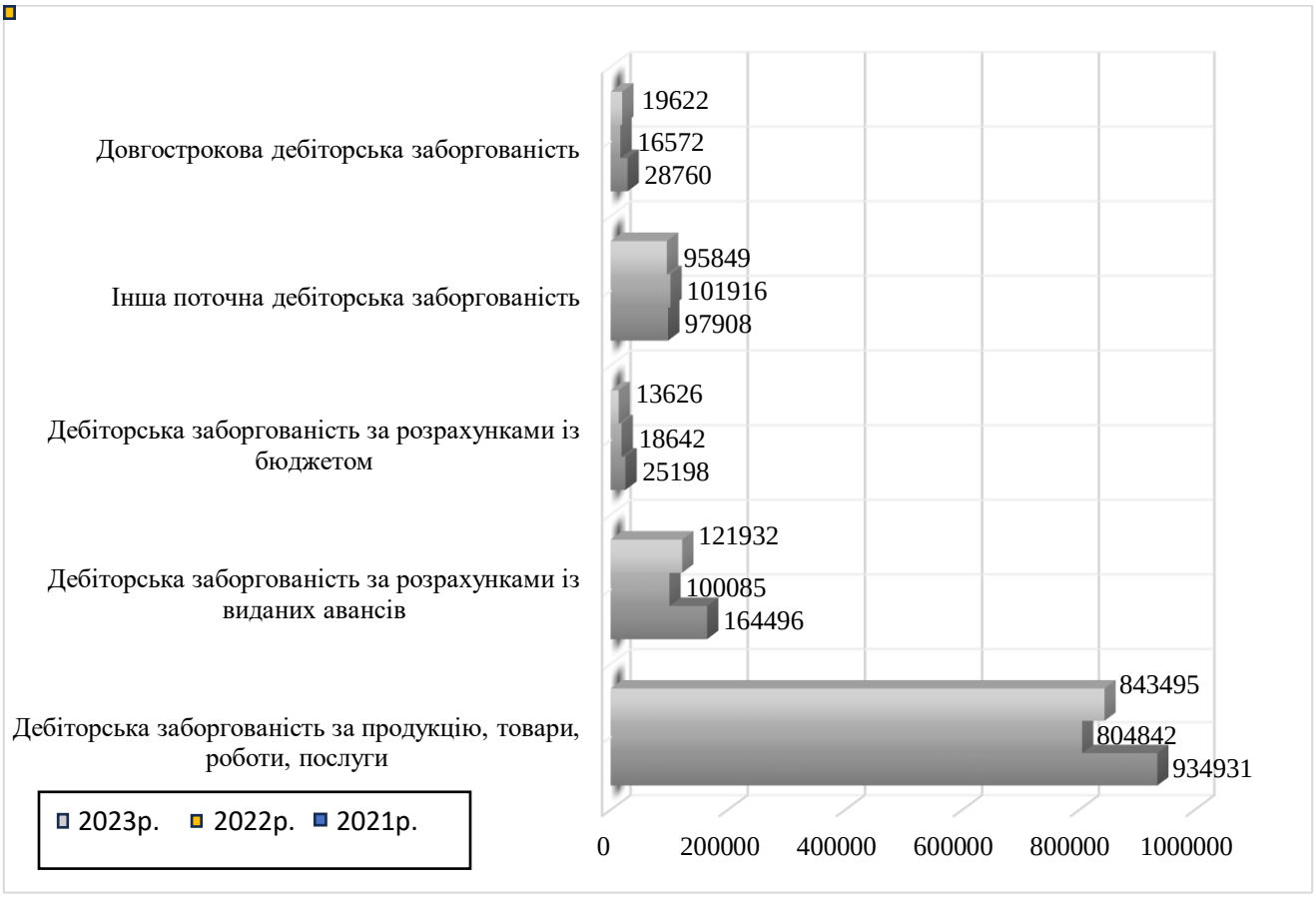

Рис. 2.3. Склад дебіторської заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр.

Джерело: сформовано автором

Отже, провівши аналіз дебіторської заборгованості можна зробити висновок, що за досліджуваний період з 2021 по 2023 рр. дебіторська заборгованість зросла. Це є негативним фактором, адже це зменшує обігові кошти підприємства в цілому і є великий ризик їх неповернення, а отже підприємство має загрозу понесення втрат.

2.3. Аналіз розрахунків з покупцями та замовниками на підприємства

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства дає можливість визначити основні завдання політики управління нею і оцінює величину доходів, які можна отримати у вигляді штрафів, пені, неустойок від дебіторів, які затримали оплату.

Проведемо оцінку стану дебіторської заборгованості за допомогою наступних показників:

1) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) 2021 = 6498891 тис. грн/1050467 тис. грн = 6,1866;

коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) 2022 = 6472462 тис. грн/ 1146675 тис. грн = 5,6447;

коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) 2023 = 6440213 тис. грн/ 1068290,5 тис. грн = 6,0288.

В 2023 році коефіцієнт оборотності збільшується, що свідчить про зменшення обсягу товарів, проданих в кредит. Можемо сказати, що це є позитивною тенденцією, адже в 2023 році це супроводжувалося загальним зростанням обсягів продажу;

2) тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості (Тпдз) 2021 = 360/6,1866 = 58,190 днів;

тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості (Тпдз) 2022 = 360/5,6447 = 63,776 днів;

тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості (Тпдз) 2023 = 360/6,0288 = 59,713 днів.

Тобто в середньому у 2023 році підприємству потрібно 59,713 днів для отримання оплати за виконанні роботи (надані послуги). У 2023 році значення даного показника зменшується, тобто зменшується ризик неповернення дебіторської заборгованості;

3) питома вага дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів (ПВдз) 2021 = (1050467 тис. грн/1956375 тис. грн) *100% = 53,6945%;

питома вага дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів (ПВдз) 2022 = (1146675 тис. грн/2087006,5 тис. грн) *100% = 54,9435%;

питома вага дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів (ПВдз) 2023 = (1068290,5 тис. грн/1971536 тис. грн) *100% = 54,1857.

Тобто у 2023 році питома вага діяльності дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів становить 54,1857%, що на 0,7578% менще за значення даного показника у 2022 році. Тобто мобільна структура майна підприємства знаходится на середньому рівні, що є прийнятним.

4) питома вага сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості (ПВсдз) 2021 = (1468 тис. грн/ 1050467 тис. грн) *100% = 0,1397%;

питома вага сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості (ПВсдз) 2022 = (69731 тис. грн/1146675 тис. грн) *100% = 6,0811%;

питома вага сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості (ПВсдз) 2023 =)70061 тис. грн/1068290,5 тис. грн) *100% = 6,5582%.

Тобто значення питомої ваги сумнівної заборгованості в складі дебіторської заборгованості у 2023 році склала 6,5582%, що на 0,4771% більше за значення даного показника у 2022 році. А це є негативною тенденцією що свідчить про зниження ліквідності.

5) коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз) 2021 = 1050467 тис. грн/2388954 тис. грн = 0,4397;

коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз) 2022 = 1146675 тис. грн/1304878 тис. грн = 0,8787;

коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кдкз) 2023 = 1068290,5 тис. грн/1293205 тис. грн = 0,8260.

Значення коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості є меншим від оптимального. Можемо побачити, що на кінець 2022

р. грошових кошт, які підприємство отримає від дебіторів, вистачить для того, щоб покрити лише 87,87 % його найбільш строкових зобов'язань. На кінець 2023 р. це значення зменшилося до 82,60 %. Це свідчить про те, що фінансова стійкість підприємства зменшилася.

Найбільш поширеними «способами проведення факторного детермінованого аналізу є метод ланцюгових підстановок, метод абсолютних різниць, метод часткової участі, індексний тощо, де вибір способу «ґрунтується на його перевагах перед іншими в кожній конкретній ситуації та на виконанні поставлених аналітичних завдань» [34, с 213]. В даному випадку, нами використано метод ланцюгових підстановок. Даний метод «полягає в тому, що ступінь впливу кожного фактора на загальний результат встановлюється послідовно, шляхом поступової заміни кожного показника іншим, причому один з них розглядається як змінний при інших сталих показниках, метод використовується для аналізу зміни результуючого економічного показника (прибутку) під дією різних виробничих факторів» [35].

За період, у якому спостерігається негативна динаміка результуючого показника: 2022 – 2023 рр., що обчислюється як відношення виручки від реалізації продукції до середньої дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Вихідні дані для розрахунків наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Вихідні дані ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр.

Показники	Роки		Відхилення	
	2022	2023	За сумою, +/-	Темп зростання, %
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Виручка від реалізації продукції	6472462	6440213	-32249	-0,4982
Середня дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1146675	1068290,5	-78384,5	-6,8358
Оборотність дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги)	5,6447	6,0288	0,3841	+6,8046

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

На рисунку 2.3 представлено динаміку оборотності дебіторської заборгованості на ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр. за аналізований період.

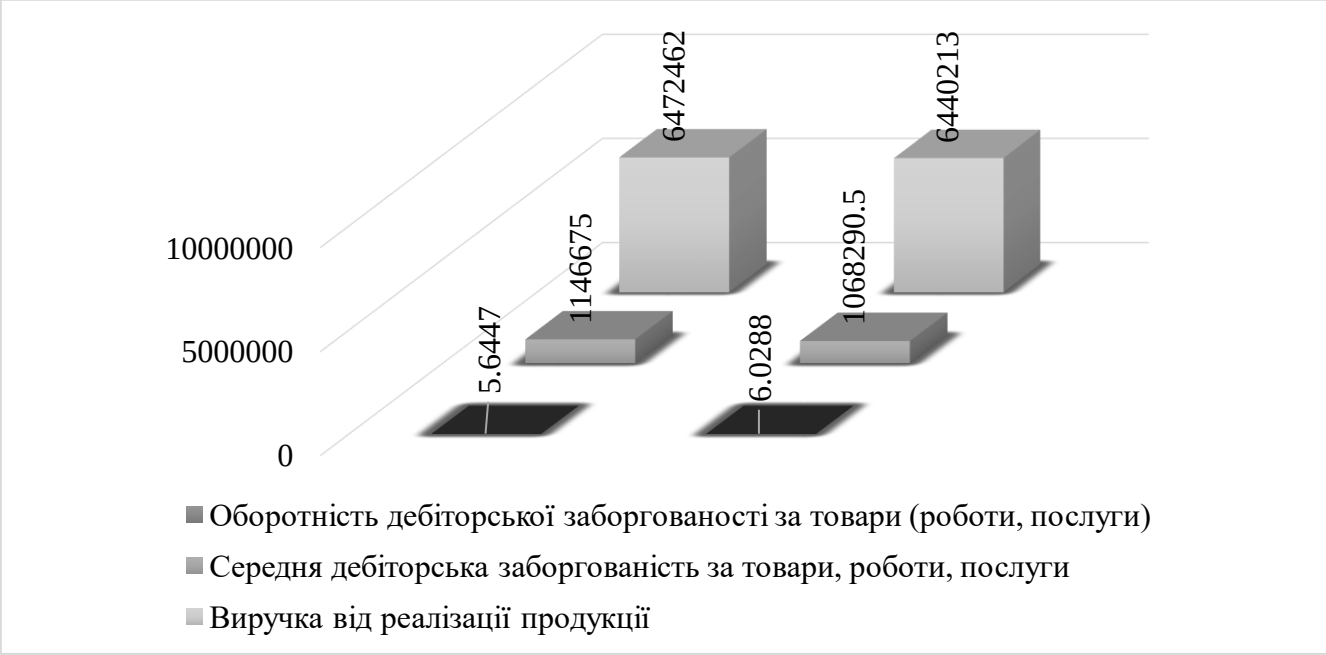

Рис. 2.4. Оборотність дебіторської заборгованості на ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр.ОДИНИЦІ ВИМІРУ??????

Джерело: сформовано автором

За допомогою методу ланцюгових підстановок ми отримуємо значення показника – оборотність дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) та враховуємо фактори, що впливають на результуючий показник (x1, x2) – відповідно доходи від реалізації та середня дебіторська заборгованість підприємства на товари, роботи, послуги. Результати факторного аналізу методом ланцюгових підстановок наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз впливу факторів на зміну оборотності дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) на ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за 2021-2023 рр.

Виручка від реалізації продукції	Середня дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Оборотність дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги)	Назва фактора впливу	Розмір впливу
1	*2*	*3*	*4*	*5*
6472462	1146675	5,6447	-	-
6440213	1146675	5,6164	Виручка від реалізації продукції	-0,0283
6440213	1068290,5	6,0288	Середня дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	0,4124

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Отже, завдяки зменшенню виручки від реалізації продукції на 32249 тис. грн оборотність дебіторської заборгованості зменшилася на 0,0283 оборотів на рік та зменшенню доходів від реалізації, що знизилися на 78384,5 тис. грн, кредитний оборот збільшився на 0,4124 оборотів на рік. Отже, сумарний вплив двох факторів становив – 0,3841 оборотів на рік, що демонструє абсолютне відхилення результуючого показника та свідчить про неефективне управління дебіторською заборгованістю підприємства у 2023 році з клієнтами та іншими дебіторами.

РОЗДІЛ 3
УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ПАТ «КИЇВСЬКИЙ КАРТОННО-ПАПЕРОВИЙ КОМБІНАТ» З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

3.1. Напрями удосконалення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками

Аудит розрахунків з покупцями та замовниками ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» доцільно провадити у наступних напрямах:

- поліпшення нормативно-правового забезпечення аудиту розрахунків й заборгованості;

- покращення роботи діючого відділу внутрішнього аудиту, зокрема налагодження контролю за розрахунками розрахунків з покупцями та замовниками;

- підготовка й використання нової аудиторської документації, що здійснює вплив на якість аудиту й сприяє більш ефективній оцінці аудиторських доказів та висновків, що були одержані;

- застосування сучасних інформаційних технологій у ході проведення аудиту розрахунків тощо.

Для ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» найефективнішим напрямком з-поміж наведених вважаємо запровадження сучасних інформаційних технологій.

Останні можуть стати ефективним інструментом для аудитора, що надає йому змогу не тільки здійснити мінімізацію витрат часу, але й здійснити ретельнішу перевірку, яке сприятиме зростанню якості аудиторського звіту (висновку) з рекомендаціями у відповідності до напрямків й засобів покращення фінансово-господарського станову підприємства. Використання комп’ютерних сучасних програм на практиці надає ряд переваг та додаткових можливостей, а саме:

- змога підвищення аудиторської вибірки інформації щодо розрахунків, що надасть змогу підвищити рівень надійності висновків аудиту;

- змога контролю над обробкою журналів, форм звітності й первинних документів;

- зростання рівня ефективності аудиту за рахунок скорочення термінів перевірки й трудовитрат;

- змога визначення відхилень від планових показників та визначення головних чинників, які здійснили вплив на таке відхилення;

- можливість звірки й взаємозв'язку форм звітності, що були одержаними з комп'ютерної бухгалтерської програми, та даними, які були одержаними з аудиторської програми.

До ефективних засобів сучасних інформаційних технологій належить такий сервіс, як «Електронний кабінет платника податків», що надає ряд онлайн-послуг для суб'єктів господарювання, які полегшують взаємовідносини ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» з податковими органами. ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат», будучи платником податків за допомогою «Електронного кабінету» можуть не тільки підготувати, заповнити й надіслати податкову звітність в електронному вигляді, але й переглянути дані щодо стану розрахунків з бюджетом. У зазначеному випадку не має потреби відвідувати податкову із зверненням щодо проведення звірення розрахунків з бюджетом, а потрібно тільки зайти у власний «Електронний кабінет».

З метою надання пропозиції щодо удосконалення аудиту ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» за допомогою сучасних інформаційних технологій необхідно здійснити аналіз діючого програмного забезпечення.

В Дирекції ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» з метою автоматизації процесів управління документацією на всіх етапах її життєвого циклу у 2020 році було запроваджено корпоративну систему електронного документообігу із використанням кваліфікованого електронного підпису, що дає

можливість здійснювати оперативне створення, погодження, підписання, опрацювання організаційно-розпорядчих документів, а також здійснює істотний вплив на економію витратних матеріалів й робочого часу. Безпаперовий документообіг для Компанії став дієвим інструментом контролю виконавчої дисципліни на кожному з управлінських рівнів, зростання рівня ефективності виробничих процесів, а від початку запровадження карантину на території України задля запобігання розповсюдження COVID-19 та переведенням більшості персоналу ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» на дистанційний режим роботи забезпечив колективну роботу з електронними документами на ефективному рівні та їх маршрутизацію між структурними підрозділами, оперативний доступ до файлів внутрішньої, нормативної, зовнішньої документації та законодавчих актів користувачами системи, оперативний пошук документів.

На ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» з метою автоматизації обліку, аналізу й аудиту розрахунків з контрагентами застосовують засоби MS Excel, а також програмне забезпечення задля покращення й поліпшення процесу ведення господарського, бухгалтерського, податкового обліку й фінансового контролю для ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» рекомендується застосування програми «BAS 1c».

Проведемо огляд можливостей та переваги програми «BAS 1c». Для прикладу, аби відстежити прострочену заборгованість контрагентів, доцільно скористатись стандартними звітами комп'ютерної програми «BAS 1c» «Прострочена заборгованість покупців», а також «Прострочена заборгованість постачальникам». Ці два звіти розміщені на Панелі функцій, розділ «Керівнику».

У звіті «Прострочена заборгованість покупців» заборгованість покупців відображається у вигляді залишку за дебетом субрахунків, за якими обліковують розрахунки за договорами із видом «З покупцем» та «З комісіонером».

За такими договорами визначити термін оплати можна 2 шляхами. Зокрема, якщо передбачається єдина політика для взаєморозрахунків з усіма

покупцями/постачальниками, достатньо зазначити строк оплати для покупців/постачальників у налаштуваннях параметрів обліку. Задля цього у полях «Строк оплати покупців» та «Строк оплати постачальникам» на закладці «Розрахунки з контрагентами» (меню «Підприємство» → «Настройка параметрів обліку») необхідгл встановити строк оплати (рис. 3.1).

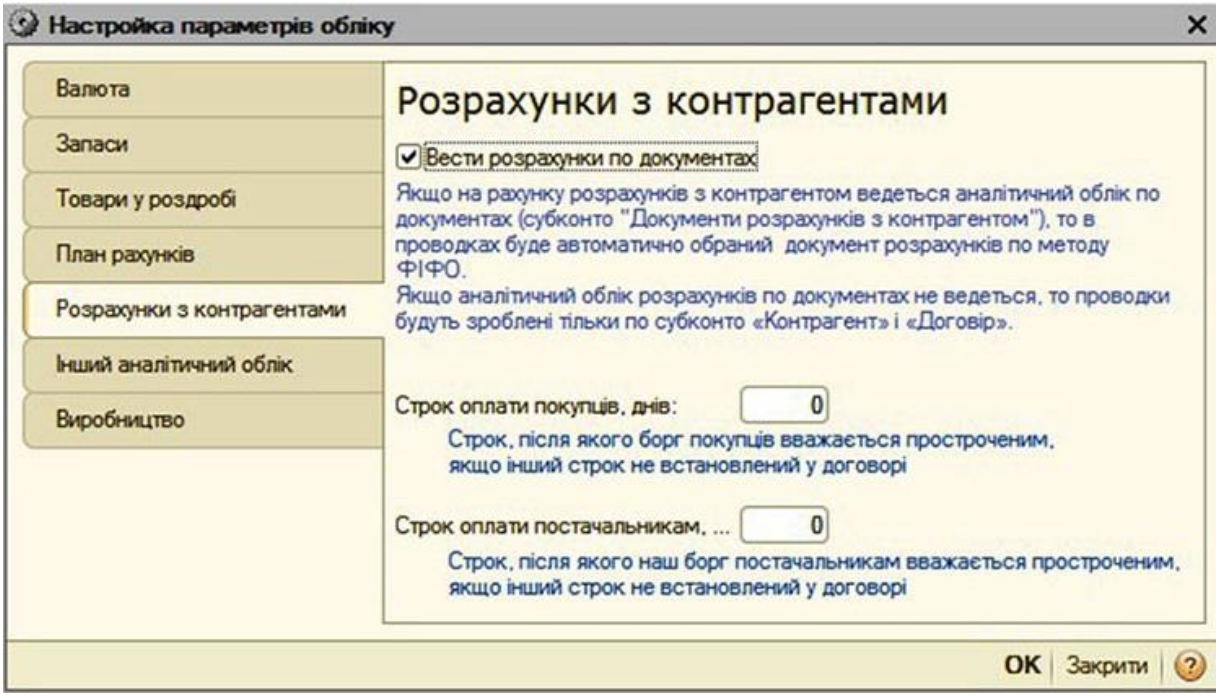

Рис. 3.1. Налаштування параметрів розрахунків з контраагентами ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат»

У випадку, коли передбачені особливі умови розрахунків з певними покупцями/постачальниками, то для конкретного договору у довіднику «Договори» необхідно встановити прапорець «Встановлено термін оплати за договором, днів» та вписати строк оплати.

Такими звітами дуже зручно користуватися з метою контролю поточної заборгованості (з невеликим терміном). При цьому, відстежувати прострочену заборгованість більш зручно за звітом «Оборотно-сальдова відомість по рахунку» (меню «Звіти»), який є добре знайомим.

Крок 1. Здійснення пошуку простроченої заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Так як в «BAS 1с» проведення звірки з постачальниками й списання безнадійної кредиторської заборгованості є аналогічними до звірок з покупцями й списання безнадійної дебіторської заборгованості, проведемо огляд необхідних дій на прикладі розрахунків із покупцями.

Так, проведемо відповідні налаштування у звіті «Оборотно-сальдова відомість по рахунку» для початку.

Зокрема, у полі «рахунок» зазначається субрахунок 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями». Потім переходимо до налаштувань звіту (кнопка «Настройка»). У розділі «Відбір» нажимаємо на прапорець навпроти «Документи розрахунків з контрагентами», потім натискаємо на кнопку з 3 крапками та обираємо значення «Дата». зі списку реквізитів «Документи розрахунків з контрагентами». Після цього у колонці «Поле» повинно бути значення «Документи розрахунків з контрагентами. Дата». У колонці «Порівняння» вибираємо значення «Менше» (рис. 3.2). У колонці «Дата» лишаємо значення «Довільна дата», при цьому в колонці «Дата» проставляємо дату, від якої документи будуть відображатист у звіті. Тепер можна формувати звіт.

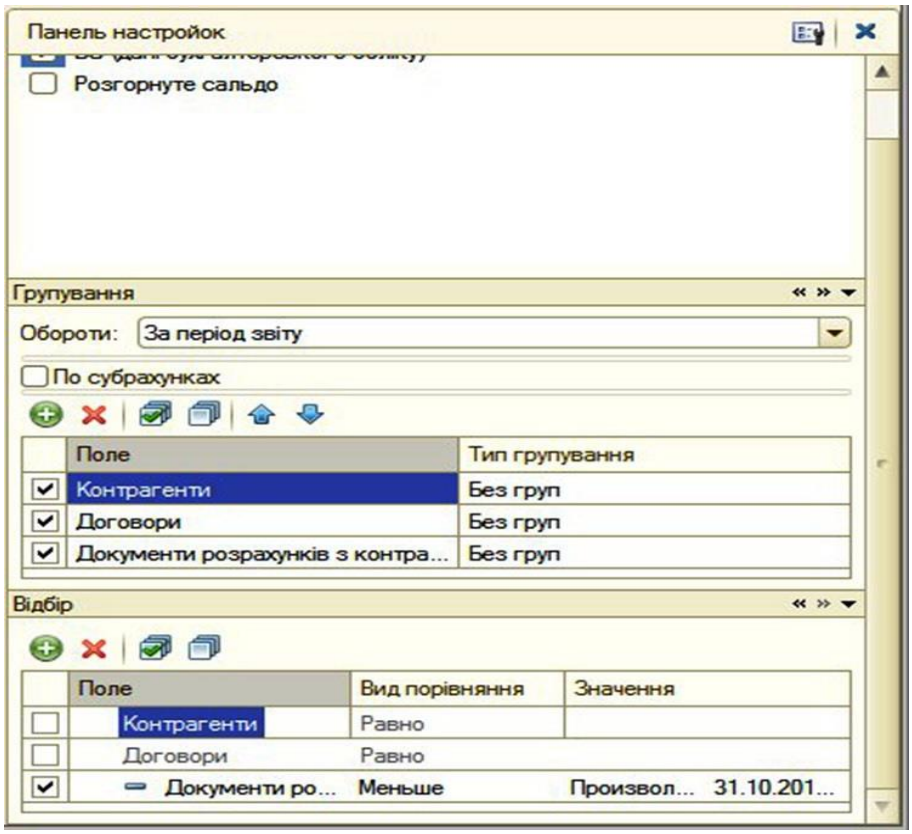

Рис. 3.2. Налаштування звіту «Оборотно-сальдова відомість по рахунку» ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

У сгенерованому звіті можна побачити список боржників ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат»(рис. 3.3). Таким чином, прострочену заборгованість встановлено.

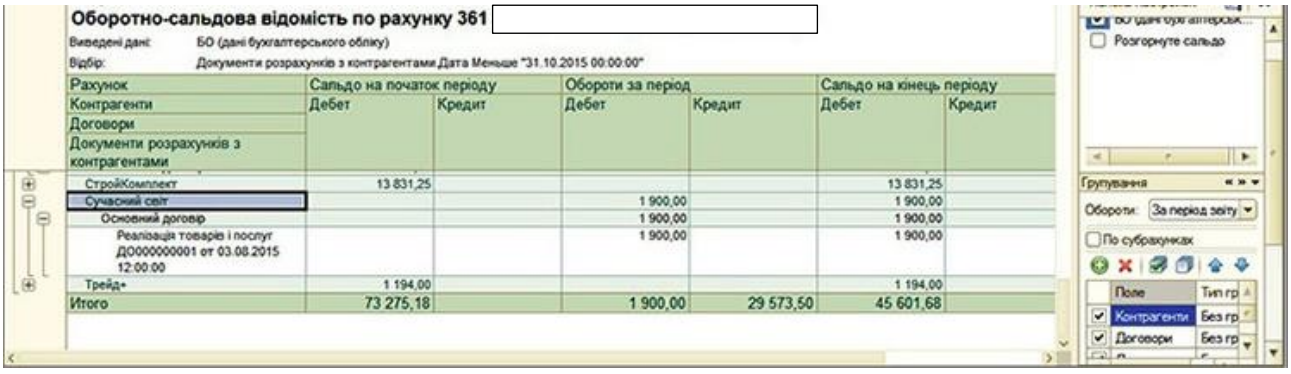

Рис. 3.3. Сформований звіт «Оборотно-сальдова відомість по рахунку» ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Крок 2. Звірка взаєморозрахунків із контрагентом ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Технічні можливості «BAS 1c» дозволяють сформувати документ «Акт звірки взаєморозрахунків з контрагентом» (меню «Продаж»). Звірку можливо проводити як за усіма договорами із контрагентами разом, так й за конкретним договором. До того ж необхідно зазначити період, за який потрібно провести звірку. Відмітимо, якщо не зазначити період, звірку буде проведено за всіма операціями з контрагентом, що відбулися з початку ведення обліку в інформаційній базі.

Закладка «За даними організації» автоматично заповнюється якщо натиснути кнопки «Заповнити», однак її можна заповнити й вручну. З цією метою в табличній частині записують документи, за якими проводили розрахунки з контрагентом, а також суми розрахунків. В ході здійснення звірки безпосередньо за документом можна з'ясувати причини зміни заборгованості.

В нижній частині закладки виводяться суми залишків на початок та кінець періоду, до того ж інформація щодо розбіжності у сумах із цими контрагентами.

Закладку «За даними контрагента» також можливо заповнити в два способи: автоматично та вручну. Задля заповнення документа відповідно до даних ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» застосовують інформацію з табличної частини «За даними організації». В той же час обсяг операцій за дебетом в табличній частині згідно даних організації інтерпретується у вигляді обсягу операцій за кредитом за даними контрагента. В нижній частині закладки виводяться суми залишків на початок та кінець періоду, а також інформація щодо розбіжності в сумах із даними організації.

Для того аби в друкованій формі документа заповнювалося поле «сальдо кінцеве», в розділі за даними контрагента варто поставити прапорець «Звірення погоджене», а сам документ провести. В закладці «Рахунки обліку розрахунків» наводиться перелік субрахунків бухгалтерського обліку, за якими потрібно зробити звірку.

В закладці «Додатково» вводяться дані щодо представників організації та контрагента, відповідальних за здійснення операції, що проводять звірку взаєморозрахунків. Після проведення звірки розрахунків інформацію можна захистити від випадкових змін, встановивши прапорець «Звірка узгоджена». В підсумку всі реквізити документа, крім інформації щодо відповідальних представників сторін, будуть захищені від змін.

Зазначений документ не формує проведень та має друковану форму «Акт звіряння». Аби в друкованій формі документа виводилась інформація щодо реквізитів документів постачальника, на закладці «Додатково» необхідно встановити прапорець «Виводити повні назви документів». Таким чином, дану інформацію необхідно заповнити в документах «Надходження товарів і послуг» і «Надходження дод. витрат».

Крок 3. Списання безнадійної дебіторської заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Якщо ухвалено рішення щодо визнання дебіторської заборгованості безнадійною й, таким чином, її списання, у «BAS 1c» це списання можливо оформити документом «Коригування боргу» з видом операції «Списання безнадійної заборгованості» (меню «Продаж»).

Даний документ призначений задля ручного коригування боргу контрагента. Заповнюємо його у наступний спосіб: зазначаємо контрагента та договір, за яким потрібно провести коригування боргу. Залежно від параметрів взаєморозрахунків із контрагентом, зазначених в договорі з ним, коригування боргу може бути проведено за договором загалом, на замовлення, за рахунками чи за розрахунковими документами.

У випадку якщо взаєморозрахунки ведуть за розрахунковими документами, зі списку документів в полі «Угода» варто обрати конкретний документ: «Реалізація товарів і послуг», «Надходження товарів і послуг», «Прибутковий касовий ордер» і т. д. В одному документі може бути введено декілька рядків із різними договорами,

оформленими із контрагентом. Суми вводять в тій валюті, що визначено як валюту взаєморозрахунків за договором із контрагентом.

Через кнопку «Заповнити» можна заповнити табличну частину документа за усіма договорами, за якими наявні залишки взаєморозрахунків із контрагентом ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат».

Після обрання контрагента та заповнення автоматично чи вручну інформації щодо його заборгованості, необхідно перейти на закладку «Рахунки», в якій зазначити субрахунок для списання заборгованості – 944 «Сумнівні та безнадійні борги» і статтю витрат «Безнадійна заборгованість». Коли перелічені налаштування виконано, документ можна провести (рис. 3.4).

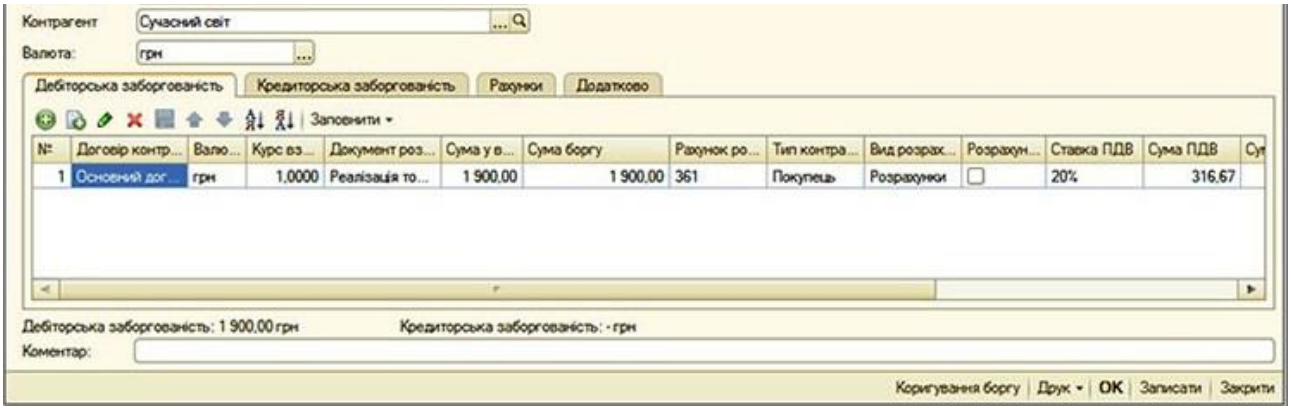

Рис. 3.4. Заповнення документа «Коригування боргу» для ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат»

Проведення, сформовані документом «Коригування боргу», зображено на рис. 3.5.

Рис. 3.5. Проведення у разі списання безнадійної дебіторської заборгованості ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат»

Ведення повністю автоматизованого обліку із застосуванням програмного продукту «BAS 1c» значно прискорить ведення обліку дебіторської заборгованості і розрахунків із контрагентами ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат». Дебіторська заборгованість автоматично контролюється в ході оформлення документів відвантаження. Товар не може бути відвантажений, в тому випадку коли заборгованість за попередні відвантаження більше зазначеної у договорі чи якщо перевищено зазначений там припустимий термін (припустимий термін припускає відвантаження лише у разі повної оплати попередніх постачань).

3.2. Напрями удосконалення аналізу розрахунків підприємства з покупцями та замовниками

Основними рекомендаціями щодо покращення аудиту за дебіторською заборгованістю є:

1) розробити комплекс заходів для пошуку можливих шляхів збільшення кількості покупців і клієнтів компанії з ціллю зменшення масштабу ризику несплати боргів, по-друге, постійний моніторинг потенційних боржників;

2) створити «резерв сумнівних боргів та визначити порядок його визначення в обліковій політиці підприємства, де у цьому випадку необхідно визначити оптимальну суму заборгованості покупців та замовників, яка не призводить до не збалансування фінансових ресурсів підприємства та не створює перешкоди для забезпечення безперебійного процесу постачання, виробництва, реалізації та виплат підприємства відповідно до його зобов'язань, щоб своєчасно контролювати співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості. Значне перевищення фактичної дебіторської заборгованості становить загрозу фінансовій стабільності компанії, і виникає необхідність залучення додаткових джерел фінансування» [17, с.76];

3) комплекстично проводити інвентаризацію боргу, а компанія повинна розробити схему заходів для ведення інвентаризації розрахунків з боржниками;

4) контролювати стан розрахунків з дебіторами і кредиторами, у тому числі за простроченими заборгованостями…

Так, досліджуваному підприємству для поліпшення управління дебіторською заборгованістю слід здійснити такі заходи:

1) визначити терміни прострочених залишків на рахунках дебіторів і порівняти ці терміни із середніми показниками в галузі, показниками конкурентів і даними минулих років;

2) сформувати рейтинг кредитоспроможності основних контрагентів;

3) здійснити класифікацію дебіторської заборгованості за різними ознаками;

4) посилити контроль над погашенням дебіторської заборгованості;

5) встановити зв’язок системи мотивації персоналу з розміром дебіторської заборгованості;

6) встановити граничні суми кредиту виходячи з реального фінансового стану контрагентів підприємства;

7) надавати заставу під час укладання угод (за необхідності);

8) за необхідності використовувати арбітражні суди для стягнення боргів за наявності порук чи гарантій;

9) відправляти поштою рахунки покупцям за декілька днів до настання терміну платежу;

10) формувати пропозицій відстрочки у виплаті грошей для стимулювання попиту;

11) розширити диверсифікацію покупців.

Таким чином, використання сучасних інформаційних технології в умовах ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат» буде ефективним інструментом вдосконалення обліково-аналітичної і контрольно-перевірочної роботи на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Отже, дебіторська заборгованість є важливим показником фінансового стану підприємства. Ефективне управління дебіторською заборгованістю має значний вплив на ліквідність, на загальну фінансову стійкість підприємства.

На основі отриманих результатів можна зробити такі висновки:

1) розрахунки виступають важливим інструментом регулювання економічних відносин між суб'єктами господарської діяльності, а також невід'ємним і необхідним елементом процесу розширеного відтворення, формування, розподілу (перерозподілу) суспільного продукту;

2) Приватне акціонерне товариство «Київський картонно-паперовий комбінат» створене відповідно до законодавства України. Товариство засноване і почало свою діяльність в 1982 році як державне підприємство. У 1994 році Товариство було приватизовано і зареєстровано як відкрите акціонерне товариство. З 2011 року перереєстроване у публічне акціонерне товариство. Товариство разом зі своїми дочірніми компаніями займається виробництвом і реалізацією широкого асортименту картону, гофрованого картону, паперу та паперової продукції, а також торгівлею іншими товарами;

3) загальний стан підприємства показує, що протягом трьох років досліджуване підприємство є прибутковим. Значення чистого фінансого результату у 2023 році склало 371907 тис. грн, що на 83782 тич. грн менше за значення даного показника у 2021 році та на 75052 тис. грн за 2022 рік, спад даного показника свідчить про підвищення витра та зменшення випуску продукції, що в цілому відображається на позиціях підприємства на ринку, його конкурентноспроможність, платоспроможність та ефектиність діяльності;

4) обсяг дебіторської заборгованості збільшився на 5,03% у порівнянні із значенням даного показника у 2022 році, що вплинуло на платоспроможність підприємства та зменшило його ліквідність. Збільшення загальної дебіторської

заборгованості відбулося за рахунок довгострокової дебіторської заборгованості у 2023 році на 18,40%.

5) у структурі дебіторської заборгованості переважає питома вага дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги і відповідно у 2023 році становить 74,717%.

6) в 2023 році коефіцієнт оборотності збільшується, що свідчить про зменшення обсягу товарів, проданих в кредит;

7) у 2023 році значення даного показника зменшується, тобто зменшується ризик неповернення дебіторської заборгованості;

8) сумарний вплив виручки від реалізації ат середньої варстості дебіторської заборгованості у 2023 році становить – 0,3841 оборотів на рік, що демонструє абсолютне відхилення результуючого показника та свідчить про неефективне управління дебіторською заборгованістю підприємства у 2023 році з клієнтами та іншими дебіторами;

Для усунення недоліків на ПАТ «Київському картонно-паперовий комбінату» необхідно:

1) для того щоб процес відбору даних контролю в підприємства був ефективним необхідно попередньо визначати об’єкти, які підлягають перевірці, й складати програму проведення контролю розрахунків з покупцями та замовниками;

2) для досягнення мети контролю впідприємства, слід розробити специфічні носії контрольної інформації (таблиці, у яких комплекстизують результати перевірки, виявляють ступінь порушення, відображують обсяги робіт);

3) посилити контроль за заборгованістю шляхом створення на підприємстві спеціальних підрозділів;

4) здійснити аналіз стану дебіторської заборгованості;

5) розробити ефективні схеми проведення розрахунків зі споживачами;

6) запровадити нові методи погашення дебіторської заборгованості;

7) зміцнити платіжну дисципліну по підприємству, запобігаючи при цьому утворенню дебіторської заборгованості в майбутньому.

Отже, ефективне управління дебіторською заборгованістю є складним процесом, який може мінімізувати її кількість та час стягнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Любар О. О. Облікове забезпечення управління розрахунками з контрагентами за товарними операціями. Агросвіт. 2020. № 1. С. 48–60. URL: www.agrosvit.info/?op=1&z=3058&i=7 (дата звернення: 23.09.2021).
DOI: 10.32702/2306-6792.2020.1.48.

2. Іляш О. І., Трофименко О. О., Дмитренко В.О. Методи управління дебіторською заборгованістю під-приємства. Підприємництво та інновації. 2018. No5. С 40–46. URL: http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/65

3. Степаненко О.І. Аналіз дебіторської заборгованості, її вплив на фінансовий стан та ділову активність підприємства. Проблеми системного відходу в економіці. 2022. Випуск 2 (88).

4. Яременко Л. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2021. No 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9714.

5. Собчишин В. М., Драчук С. О., Джангіров О. Г., Домбровський А. Ю. Управління дебіторською забор-гованістю підприємства з метою уникнення кризи неплатежів. Ефективна економіка. 2020. No 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8320

6. Глушко А. Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2018. No 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua

7. Гудзь О.Є. Дебіторська та кредиторська заборгованість в комплексі управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. Облік і фінанси АПК. 2022. №1-2.

8. Гуцаленко Л.В. Облік дебіторської заборгованості: концептуальні основи П(С)БО та МСФЗ. Ефективна економіка. 2020. №9. С.131-135 http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2020/4.pdf

9. Пінчук Т., Стефанович Н., Кумейко А. (2023) «ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕФІНІЦІЇ ‘ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ’ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ КЛАСИФІКАЦІЇ», *Економіка та суспільство*, (47). doi: 10.32782/2524-0072/2023-47-66.

10. Цегельник Н.І. Оцінка дебіторської заборгованості в комплексі розрахунків із покупцями підприємств. Агросвіт. 2021. №6. С.51-55

11. Некрасенко Л.А. Шляхи оптимізації дебіторської заборгованості підприємства. Економічний простір, 2019., №12. с.27

12. Зінченко О.В. Економічна сутність та класифікація дебіторської заборгованості для потреб облікової системи підприємства. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2018. №25. с.819-820

13. Кривоконь О.С. Аналіз дебіторської заборгованості в системі управління підприємством. Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2020. №3. С.164-166

14. Кручак Л.В. Методика аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством, Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. 2019. №5 (29). С.161-165

15. Бондарчук Л.В. Теоретико-методичні основи бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. №16. С.135-138

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. No 996-XIV: станом на 19.07.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#top.

17. Пакало К.Л., Чепець О.Г. Удосконалення організації обліку і контролю розрахунків з покупцями та замовниками в системі управління підприємством.

Дніпровський держ. аграр.-економ. ун-т, Ф-т обліку і фінансів, Каф. обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою. Дніпро. 2020. 89 с. URL: https://dspace.dsau.dp.ua/handle/123456789/3830 (дата звернення: 23.09.2021).

18. Сидоренко О.О. Визнання, класифікація та окремі аспекти обліку дебіторської заборгованості у суб'єктів господарювання. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 32. С. 449–456

19. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 р. № 2755 (Редакція від 01.08.2021). Верховна Рада України. URL: ttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 01.10.2021).

20. Цивільний кодекс України. Закон України від 16.01.2003 №435-IV (Редакція від 14.08.2021). Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 01.10.2021).

21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Наказ Міністерства Фінансів України від 08.10.99 №237 (Редакція від 03.11.2020). Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text (дата звернення: 01.10.2021).

22. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти». Наказ Міністерства Фінансів України від 30.11.2001 №559 (Редакція від 03.11.2020). Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text (дата звернення: 01.10.2021).

23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (Редакція від 01.07.2021). Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення: 01.10.2021).

24. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». Наказ Міністерства Фінансів України

від 31.01.2000 №20 (Редакція від 03.11.2020). Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text (дата звернення: 01.10.2021).

25. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. Відомості Верховної Ради України, 2018, № 9, Ст.50.

26. Москалюк Г. О. Облік та контроль дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. № 721. С. 23- 25

27. Гнатенко Є.П. Щодо аналізу стану дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. 2013. Вип. 10(1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10%281%29__20 (дата звернення: 05.10.2021).

28. Пастернак М.М. Методика аналізу дебіторської заборгованості. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 23. С. 681–686.

29. Бондарчук Н.В. Тімашова А.М. Модель аналізу дебіторської заборгованості: основні показники. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Серія: Проблеси системного підходу в економіці. 2019. Вип. 3(71). С. 170-177. URL: www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/3_71_2_2019_ukr/25.pdf (дата звернення: 05.10.2021).
DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-62.

30. Червінчук М. Економічна сутність поточної дебіторської заборгованості. Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю : зб. наук. пр. IX Всеукр. наук.-практ. Інтернет–конф.: у 2-х ч. Ч. II. Вінниця: ВРВ ВТЕІ КНТЕУ. Секція 3 «Міжнародний та національний досвід розвитку обліку і оподаткування в умовах глобалізації економіки». 2021. С. 112-118. URL: www.vtei.com.ua/doc/doc/24_03_1pr2.pdf (дата звернення: 05.10.2021).

31. Грицай О.І., Станасюк Н.С. Управління дебіторською заборгованістю в контексті її обліковоаналітичного забезпечення. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 15. С. 825–832.

32. Головна сторінка підприємства. ПАТ «Київський картонно-паперовий комбінат». Офіційний веб-сайт компанії. URL: https://www.papir.kiev.ua/about-us/ (дата звернення: 15.10.2021).

33. Мулик Т.О., Томчук О.Ф., Федоришина Л.І. Аналітичне забезпечення заборгованості підприємства в умовах антикризового управління. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. № 1. С. 146–160.

34. Кляшко О. М. Широкий аналіз дебіторської заборгованості в системі управління компанією: Підсумок дисертації. Канд. екон. наук 08.00.09. К.: КНТЕУ. 2019. 21 с.

35. Кононенко Л.В., Сисоліна Н.П. Юрченко О.В. Управління дебіторською заборгованістю: сучасний стан, проблеми, перспективи, інформаційне забезпечення. Економічний простір. 2021. № 166. С. 104–109.

36. Кручак Л. В. Методика аналізу дебіторської заборгованості в системі управління підприємством / Л. В. Кручак // Науковий вісник Міжнародного 89 гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2016. - Вип. 22. - С. 161-165. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_22_37

37. Макаренко А.П., Кучкіна Д.Д. Удосконалення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві / А. П. Макаренко, Д. Д. Кучкіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2020. - №2.- С.29-35.